AH!
TAMARA

Funda Özşener

MİKAİL: Kim sevmez ki hayatı? Yine de
istesen, çağırsan beni Tamara sana geleceğim. Hâlbuki
istemiyorsun sen. İzin vermiyorsun. Neyi bekliyorsun Tamara?
Kötü bir kaderin bekçisi oldun, önüne geçtin felaketimin.
İzin ver sana geleyim. Çünkü felaket bu! İsmini gökler vermiş,
silemezsin! Çoktan razıyım ben de bu kadere. Kalmadı korkum,
bağlı da değilim hayata. İzin ver, hiç değilse yanına geleyim,
izin ver, öleceğim gibi öleyim. Senden dileğim bu.
Artık tek dileğim. Ne olur merhametli ol Tamara!
Ne olur merhametli ol!

agora kitaplığı • 560
ISBN 978-605-103-442-3
9 786051 034423
senaryo kuramı • 124
www.agorakitapligi.com

Funda Özşener

AH! TAMARA

Funda Özşener

AH!
TAMARA

agorakitaplığı

aurakitapları
560

FUNDA ÖZŞENER

1969 yılında İzmir'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini İzmir'de tamamladı. Doktora eğitimini Dokuz Eylül Üniversitesi GSF Sahne Sanatları Bölümü'nde tamamladı. Akademik çalışmalarının yanı sıra birçok oyun yazdı. Oyunları farklı tiyatro toplulukları tarafından sahnelendi. Çeşitli dergi ve gazetelerde söyleşileri, eliştiri ve inceleme yazıları yayınlandı. Sahnet sanatları alanında yayınlanan birçok kitabın editörlüğünü üstlendi.

Funda Özşener

AH! TAMARA

Senaryo

Senaryo Kuramı 124

Ah! Tamara
Funda Özşener

Kapak tasarım-mizanpaj: Sibel Yurt

© 2023; Funda Özşener
© 2023; bu kitabın Türkçe yayın hakları
Agora Kitaplığı'na aittir.

Birinci Basım: Aralık 2023

ISBN: 978-605-103-442-3

Baskı ve Cilt: Ceylan Matbaası
Güven İş Merkezi, B Blok, No 318
Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 613 10 79

AGORA KİTAPLIĞI
Sertifika no: 12761
Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8
Yenibosna 34196 İstanbul
Tel: (0212) 293 83 72
www.agorakitapligi.com
e- posta : agora@agorakitapligi.com

Dağıtım: Punto Kitap, Tel: (0 212) 496 10 50

Aura Kitapları, Agora Kitaplığı'nın tescilli markasıdır.

"Ah! Tamara" söylencesinden hareketle yazılan bu senaryo, yazarın (Funda Özşener) 2005 yılında Mitos-Boyut yayınevi tarafından yayınlanan, aynı adlı tiyatro oyununun beyazperde uyarlamasıdır. İki eserde de söylence bir esinlenme ve çıkış noktası olarak ele alınmış, yeniden yorumlanmıştır. Eserlerin tüm hakları yazara aittir.

Çok eskiden Anadolu'da Ermeni ve Müslüman gelinler düğünden sonra suskunluk yemini eder ve aile büyüklerinden biri "Konuş" diyene kadar konuşmazlardı. Bu âdetin Ermenice adı Munç'tur.

1. GÖL/ADA — DIŞ-GÜN

Van Gölü. Uzakta sis bulutunun ardında Akdamar adası. Öğle vakti. Güneşin parlak ışıkları göl yüzeyine vurur. Dalgasız, sakin göl suyunun kıpırtıları bu parıltıyı bir ayna gibi yansıtır.

2. VAN KIYI/GENEL — DIŞ-GÜN

Göz alabildiğine sahil. Geride tepeler. Tepelerde otlayan hayvan sürüsü. Sürüyü acemice toplamaya çalışan çoban çocuk (8-9) koşarak keçilerin arasına dalar. Hayvanlar kaçışır. Üzüm taşıyan kızlar çocuğun acemiliğine güler. Kızların bazılarında munç peçesi.

3. VAN KIYI/GÖL — DIŞ-GÜN

Güneş şimdi yükselmiş, su yüzeyindeki ışık oyunu artmıştır. Balıkçı'nın teknesi kıyıdadır. Tekne kilise duvarında detay motiflerle süslüdür. Balıkçı küfeleri yükler. Göle, Akdamar adasına bakar. Üzüm taşıyan kızlar yaklaşır. Çekingen, hızlı hareketlerle küfeleri bırakır. İtişip kakışmalarından, gülüşmelerinden oyun çevirdikleri bellidir. Balıkçı işleri bittiği halde kızların gitmeyişine dikkat eder. Kızlar kıkırdaşarak bekler. Biri, aniden munç peçesini açıp keçi gibi meler. Kahkahayı basarlar. Şaşıran Balıkçı'nın bir şey yapmasına fırsat vermeden kaçarlar. Balıkçı arkalarından çakıl taşı fırlatır. Durur. Tepelere bakar. Mikail elinde değnek, sürünün başındadır. Olanları görmüştür. Babasına el sallar. Çoban çocuk yavru keçisini kucaklamış koşar adım ona doğru gelir. Keçi meleyip durur.

4. GÖL — DIŞ-GÜN

Tamara'nın Rüyası: *Öğle saatleri. Su şimdi kıpırtısızdır. Beklenmedik bir anda Mikail derinliklerden su yüzüne çıkar. Çırpınmaktadır. Uzun süredir nefessiz olduğu derin soluk alışından bellidir. Neredeyse boğulmak üzeredir. Suyun üstünde kalmaya çabalar. Hemen gömülür yine. Göl durgun haline döner. Mikail iz bırakmadan kaybolmuştur. Fonda devam eden çan sesi. Ses köydeki (Van) küçük Ermeni kilisesinden gelir. Tamara kıyıda sıçrayarak uyanır.*

5.GÖL/JENERİK — DIŞ-GÜN

Tamara'nın rüyası, devam: *Göl sularının ışıltılı yansıması. jenerik akar. Mikail aniden suyun üstünde belirir. Boğulmak mücadelesi ile birkaç saniye yüzeyde kalır, yine kaybolur. Uzaktan Balıkçı'nın teknesi geçer. Mikail su yüzüne çıkar, bu sefer durmayı*

başarır. Etrafına, hayal perdesinin ardında uzaklaşan tekneye, Ada siluetine bakar. Bakışlarını göğe çevirir. Bir an. Çan sesi kesilir. Mikail bir el ayaklarından aşağı çekmişçesine yok olur. Göl eski durgun haline döner.

6. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Akdamar adası. Üzüm zamanı. Balıkçı'nın teknesi kıyıya çekilmiştir. Tamara ve Fatma taşın üzerine oturmuş konuşur. Fatma giysileri ve başörtüsü ile tipik Müslüman kadındır. Balıkçı az önce kıyıya yanaşmış tekneden indirdiği küfeleri arabaya taşır.

7. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Tamara ve Fatma hararetli bir konuşmaya dalmıştır. Tamara sabırsızdır. Fatma'nın yanında ahşap bir kutucuk vardır. Kutunun kapağı arada hareket eder. Fatma içindeki tavşan kaçmasın diye kapağı bastırır. Kutunun içindekini Tamara görsün istemez. Tamara da önemsemez.

TAMARA: Çabuk ol! Şimdi biri görecek

FATMA: Elini durmadan çekersen bakamam. Takip edemiyorum çizgileri.

Fatma, Tamara'nın eline dikkat eder.

FATMA: Ne yumuşak, bembeyaz…

Tamara elini hızla geri çeker, sabırsızca diğerini uzatır.

TAMARA: Başka?

FATMA: Şansın açık olacak. Büyük engeller çıkmayacak karşına.

Tamara gelen var mı diye etrafı kolaçan eder. Onun gözünden hâlâ çalışmakta olan Balıkçı. Tamara kaygıyla kiliseye doğru bakar. Kimseyi görmeyince rahatlar. Yalnız bir an uzakta, kendiliğinden kıpırdanan çalıya takılır bakışı, dikkatle bakar. Bir şey göremez.

FATMA: Hayat çizgin de uzun gözüküyor. Oooo! Hem de çok uzun. Allah izin verirse bir nine oluncaya kadar yaşayacaksın. Torununun torunları oynayacak eteklerinde.

TAMARA: Çocuklarım olacak mı?

FATMA: *(imalı)* Bu kadar yaşayacağına göre olur herhalde? Yoksa çatlar insan.

Tamara kendini tutamayıp güler. Sonra hemen toparlanır. Tekrar etrafı kolaçan eder. Dikkati kilisededir.

8. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Balıkçı yaptığı işten yorulmuştur. Dinlenmek için bir an durak-sar. Fatma ve Tamara'nın olduğu yöne bakar. Fatma aceleyle başörtüsünü düzeltir, selam verir. Balıkçı başıyla cevaplar. Az sonra küfesini sırtlanıp yeniden arabaya yönelir.

9. ADA/KİLİSE/BAHÇE — DIŞ-GÜN

Kilise genel. Zangoç kilise kapısından içeri girer. Gözden kaybolur.

10. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Fatma ve Tamara aynı yerdedir. Tamara'nın ilgisi dağılmıştır.

TAMARA: Kıyıdan haber getirdin mi?

Fatma bu sorudan tedirgin olur fakat belli etmek istemez. Birden meraka kapılmış gibi dikkati yeniden Tamara'nın avucuna kayar.

TAMARA: Bir şey var mı? Yok mu?

FATMA: Karışık bir şeyler var.

TAMARA: *(sabırsızca elini çeker)*

Fatma teslim olmuş.

FATMA: Bağcının karısı doğurdu. Benim eşek de öldü. Çok güzel kumaşlar geldi kıyıya. Ne yazık, kimsede alacak para yok. Öbür dedikoduları biliyorsun. *(Balıkçı'yı işaretle)* Zaten anlatmışlar.

TAMARA: *(imayı anlar)* Olacak şey değil!

Fatma yeniden hızla kendine çeker Tamara'nın elini. Sıkıca kavrar. Bütün dikkatini çizgilere verir.

11. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Ermiş, çalı demetlerinin örttüğü, görünmez noktada sırtını taşa dayamış oturur. Görünüşte uyuklar ancak olan biteni gözlemek için orada bulunduğu bellidir. Tamara'ya kulak kabartır. Kilise bahçesine giren çıkanları, üzüm sepeti ile geçen Aşçı Kadın'ı, Hizmetçi Kız'ı gözler. Birden dikkati dalda oynamakta olan kuşa kayar. Onu kendine çekmeye çalışır. Cebinden çıkarttığı ekmeği ufalar, yere serdiği mendilin üstüne yayar. Sıkıntısını dağıtmak için oyalanır. Fatma'nın sesi duyulur.

FATMA: Şanslı, bahtı açık bir kızsın. Eh, baban da Rahip olduğuna göre iyi günler bekliyor seni.

12. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Tamara huzursuz kıpırdanır. İyice sıkılmıştır Fatma'nın boş sözlerinden. Yeniden etrafı kolaçan eder. Birden:

TAMARA: Bitti mi? Hiçbir şey yok yani?

FATMA: Çizgiler zamanla değişir!

Tamara tepki vermez. Fatma bir an sözlerinin etkisini görmek için bekler, sonra kalkmak için davranır. Bu sefer Tamara ani hareketle kavrar onun bileğini. Fatma bir an direnir ama hemen teslim olur.

TAMARA: Ne demek istedin?

FATMA: Avuçların… Çizgiler farklı. Hâlâ çok farklı. *(duraksar)* Aynı olması lazım. Huzurlu hayat için.

Fatma aceleyle kalkar, eşyalarını toplar. Tavşan kutusunu alır.

TAMARA: Ne zaman değişecek? Çizgiler…

Fatma bilmediğini belli eden bir işaret yapar.

FATMA: Kaderinin başka bir kadere karıştığına işaret ediyor. Ya sen onun önünü kesiyorsun ya o senin!

TAMARA: Peki rüyalar? Rüyalarım…

FATMA: *(duraksar)* Silinmez olacak adın!

TAMARA: Mikail de rüya görmeye başlamış? Öyle değil mi?

Fatma birkaç adım atmışken döner, alnından öper Tamara'yı. Susmasını işaret eder gibi yavaşça ağzına dokunur. Bir an öylece hareketsiz kalırlar. Fatma süratle kiliseye doğru uzaklaşır. Tamara olduğu yerde kalakalmıştır. Dikkati yeniden kendi avuçlarına yö-

nelir. Anlamak istercesine bakar. Birden hissetmiş gibi Ermiş'in kendisini gözetlemekte olduğu tarafa bakar. Fakat kimseyi göremez. Fatma kiliseye doğru yürümektedir.

13. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Balıkçı küfeyi boşaltmış geri dönmektedir. Tamara'nın kaygılı bakışını, etrafı kolaçan edişini görmüştür fakat görmezlikten gelir. Hizmetçi Kız teknenin yanındadır. Küfelerin başında bekler.

BALIKÇI: Üzümleri de taşıyacağımı söylemedi Rahip Efendi. Bilseydim yalnız gelmezdim.

HİZMETÇİ KIZ: Şikâyet etme, Balıkçı. Kolayca taşıyorsun işte.

BALIKÇI: Onu bir de omuzlarıma sorun, küçükhanım. Bu yaşta artık zor. Hâlâ kürekleri çekebildiğime şükrediyorum.

Tamara yaklaşır.

TAMARA: Babam da durmadan şükreder ama onun kürek çektiğini görmedim hiç.

14. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Balıkçı sevgiyle bakar Tamara'ya. Tamara mahcup bakışını kaçırır.

BALIKÇI: Babanız tanrının küreklerini çekiyor. Şükretmesi herhalde bundandır.

Hizmetçi Kız bir kahkaha atar. Tamara'nın ters bakışıyla susar. Balıkçı son küfeyi sırtlanmak için hamle yapar, başaramaz. Hizmetçi Kız altından iter. Balıkçı sırtlanır, arabaya yürür.

TAMARA: *(çekingen)* Mikail yardım etmiyor mu?

BALIKÇI: O keçilerinin peşinde. Gölü hepten unuttu artık.

TAMARA: Keçilerinin peşinde mi? O ne demek?

Balıkçı bilmediğini anlatmak ister gibi omuz silkerek uzaklaşır. Tamara ve Hizmetçi Kız geride kalmıştır.

HİZMETÇİ KIZ: *(sırnaşık)* Mikail çoban oldu. Bütün gün keçilerin, koyunların peşinde dağlarda geziyor. Kimseyi düşündüğü yok.

TAMARA: *(bozulduğunu belli etmeden)* Ya… Neler oluyor kıyıda, hiç haberimiz yok. Biz de burada, adada yaşadığımızı sanıyoruz.

HİZMETÇİ KIZ: Balıkçı babanın çoban oğlu… Duyulmuş şey değil. *(bir an susar)* Doğru ya, burada hiç hayat yok. Yazık size. Herkes halinize acıyor.

Balıkçı küfeyi boşaltır. Son gayretle arabanın askılarını sırtlanır, çekmeye başlar. Bu işi çabalayarak, güçlükle yaptığı bellidir. Hizmetçi Kız yetişir, arkadan itmeye başlar arabayı. Kiliseye doğru yürürler. Tamara geride kalmıştır. Kederli, düşüncelidir.

15. ADA/KİLİSE YOLU — DIŞ-GÜN

Balıkçı arabayı çekmeye devam eder. Hizmetçi Kız arkadan iter. Şimdi Tamara da onlara katılmıştır. Balıkçı'nın yanında yürür. Yol boyu konuşarak ilerlerler.

TAMARA: Mikail çocukken ne çok güldürürdü beni. Hiç yerinde durmayan...

BALIKÇI: *(tamamlar)*...haylazın biriydi!

TAMARA: Babamı çileden çıkartırdı. Dur, dur, dur... Ne derdi onun için?

Balıkçı dinlenmek için durur. Farkında olmadan Ermiş'in gizlendiği noktada durmuştur. Çalıların arkası şimdi boştur. Ermiş yerinde yoktur. Yalnız geride, üzerinde ekmek kırıntılarıyla, toprağa serdiği mendili kalmıştır. Balıkçı bir an dikkat eder, temiz göründüğü için mendili almakta tereddüt etmez. Bu küçük ganimet onu mutlu etmiştir sanki. İyice bir gözden geçirir, sonra memnun, sakıncasızca terini siler. Kırk yıllık mendili gibi katlar, özenle cebine yerleştirir. Tüm bunlar olurken Tamara konuşmaya devam etmiştir.

TAMARA: *(babasını taklit ederek)* "Tanrının yolu bir patika olsaydı, içimizde ona en önce siz ulaşırdınız, delikanlı. Neyse ki mermer kaplı."

BALIKÇI: Benimki ne cevap verirdi?

TAMARA: "Evet efendim, mermer kaplı. Sık sık kayıp düşelim diye."

Hizmetçi Kız bir kahkaha atar. Kiliseye çok yakın oldukları için hemen korkuyla susar. Bakışlarıyla bir an etrafı kolaçan eder. Balıkçı yeniden arabanın askılarını takar, arabayı kilise yönüne doğru çekmeye başlar.

BALIKÇI: *(Ters)* Haylazın teki.

TAMARA: *(Ağzını yoklar)* Rahip efendinin onu kiliseden kovması hiç iyi olmadı? Koptu gitti işte? Değil mi?

Balıkçı omuz silker.

BALIKÇI: Bizi önce Tanrı, sonra da yeminimiz bağlar, hanımefendi. Huysuz ihtiyar rahipler değil!

Hizmetçi Kız ve Tamara bu sözler karşısında korkuyla donakalır. Balıkçı da boşboğazlığına pişman olmuş gibi aceleyle işine yönelir.

16. ADA/KİLİSE BAHÇESİ — DIŞ-GÜN

Balıkçı arabayı son bir gayretle çeker ve durur. Askılardan hemen kurtulur. Tamara ortalarda gözükmek istemiyor gibi bahçenin içine kadar girmez. Kuytu bir köşede, biraz geride durur. Olduğu yerden, az ileride, Ermiş'le konuşan Fatma'yı fark eder. Fatma, Ermiş'e hararetle bir şeyler anlatır, Sonra tavşan kutusunu uzatır.

TAMARA: Yoksa o yüzden mi artık sana yardım etmiyor? *(korkuyla haç çıkartır)*

BALIKÇI: Mikail tekneleri sevmiyor artık!

Balıkçı arabayı kilise kapısına doğru iter, yeniden hızlı adımlarla sahile yönelir. Tamara arkasından yetişmeye çalışarak;

TAMARA: *(Gökyüzünü işaretle)* Yani sadece o mesele değil? Başka şeyler de var…

Balıkçı duraksar, duyan oldu mu diye kaygıyla etrafı kolaçan eder. Aceleyle haç çıkartır, allak bullak olmuştur.

BALIKÇI: O hâlâ kendi tanrısının izinde!

Balıkçı yeniden yola koyulur. Fatma arkasından Tamara'ya yaklaşır. Balıkçı'daki tedirginlik gözünden kaçmamıştır. Konudan

haberdar olduğu açıktır. Fakat belli etmez, Tamara'nın soru sormasına engel olmak ister gibi hızlı hızlı konuşmaya başlar. Az sonra Hizmetçi Kız da yanlarına yaklaşır.

17. ADA/KİLİSE BAHÇESİ — DIŞ-GÜN

FATMA: Üzüm bolluğuna bakılırsa iyi mahsul oldu bu yıl. Balıkçı daha çoook yorulacağa benziyor…

TAMARA: *(sesle irkilir)* Yalnız kendi küçük bahçemde çiçeklerimi yetiştirmeye çalışıyorum. Onlar da hep cansız. *(duraksar, ısrarcı)* Peki, Mikail ne diyor bu işe?

FATMA: Gübre koyun. At gübresi birebir!

TAMARA: *(şaşırır)* Ne!

Fatma ters.

FATMA: Ev kuracak olan genç hanımlar öğrenmeli böyle işleri!

Tamara gülümser. Uyarıyı anladığı bellidir.

TAMARA: Mikail'in de rüya gördüğü doğru mu?

Fatma bir an kararsız duraksar, sonra bir şey söylemek istemiyor gibi cevap vermez. Sahil yoluna yönelir.

FATMA: Rahip Efendi'ye işimi yaptığımı söylersiniz. Benden bu kadar. Yavaş yavaş dönsem iyi olacak.

Tamara arkada kalakalmıştır.

HİZMETÇİ KIZ: *(Mikail'i kastederek, sır verircesine Tamara'ya)* Onun işlerine kimsenin aklı ermiyormuş artık.

Kilise çanı gürültüyle çalar. Telaşlanır Tamara. Aceleyle saçındaki kurdeleyi çözer, Hizmetçi Kız'ın eline tutuşturur.

TAMARA: *(Fatma'ya doğru seslenerek)* Bunu Mikail için bırakıyorum. Ona ver tamam mı? Ona de ki... *(söyleyecek söz bulamaz)* Selam söyledi de.

Fatma duraksar. Bu işi yapmayı istemediği bellidir. Kaygıyla bakışırlar. Tamara kararlıdır. Fatma ürker onun bu halinden. Hizmetçi Kız Tamara'nın hissini anlamış gibi ısrarla uzatınca, istemeden kurdeleyi alır.

18. ADA/ÇAN KULESİ — DIŞ-GÜN

Kulenin gürültüyle çalan çanı. Kule detay. Duvarlarda geçmişi hatırlatan kabartmalar, süslemeler. Görüntü açılır, Gökyüzünden gölün mavi sularına kayar. Balıkçının teknesi ağır ağır uzaklaşmaktadır.

19. ADA/ÇAN KULESİ — İÇ-GÜN

Zangoç kulededir. Çanı çalmaya devam eder. Onun bulunduğu noktadan bütün sahil, Tamara, Fatma ve gölde ağır ağır uzaklaşan Balıkçı'nın teknesi görülür. Zangoç ipe asılırken bu manzaraya bakar.

20. ADA/KİLİSE BAHÇE — DIŞ-GÜN

Çanın sesi giderek güçsüzleşmektedir. Tamara kilise kapısına doğru koştururken aniden durur, birden hatırlamış gibi, kıyafetine telaşla çeki düzen verir. Dışarıda geçirdiği zamanın bütün izlerini

üzerinden temizler. Sonra çarçabuk, tövbe eder gibi haç çıkartır. Sakin ama hızlı adımlarla ana kapıya yönelir.

21. ADA/SAHİL — GÜN

Fatma teknesini göle iter. Küreklere asılır. Tekne ağır ağır kıyıdan uzaklaşırken Fatma'nın elinden kayıp süzülerek, suya düşen Tamara'ya ait kurdele. Fatma'nın kurdeleyi bilerek suya attığı bellidir. Bir an onun suda yüzüşünü izler, sonra bakışını ileriye doğru çevirir. Fatma'nın teknesi Ada'dan uzaklaşıp kıyıya yaklaştıkça çan sesi geriye çekilmiştir ve derinden gelen, çıplak bir erkek sesinin okuduğu ezan baskınlaşmıştır. Geride kalan Adanın yalnızlığı çağrıştıran görüntüsü açılır. Güneş batmaktadır.

21. GÖL — DIŞ-GÜN

Tamara, rüya: *Güneş batmak üzeredir. Mikail bir anda su yüzünde belirir. Çıkar çıkmaz derin nefes alır. Bir tekne süzülerek yanından geçer. Mikail onu yakalamak ister gibi hamle yapar. İçindeki küreklere asılır. Mikail'i görmez. Mikail suya dalmadan önce adaya doğru bakar. Keyiflidir. Yeniden dalar. Rahatça yüzer.*

22. GÖL/SUALTI — DIŞ-GÜN

Tamara rüya, devam: *Mikail suyun derinliklerindedir. Gözlerini açar. Kilise çanının gölgesi suyun yüzeyine vurmaktadır.*

23. GÖL/SUALTI — DIŞ-GÜN

Tamara rüya, devam: *Tamara aydınlık suların derinlerinde, gözleri açık, kendini suya bırakmıştır. Onun bakışından göl yüzeyi.*

Hızla suyun yüzeyine çıkar. Mavi yüzeyi parıldatan ışık demetlerini görür. Mikail uzak bir noktada yüzmektedir.

AŞÇI KADIN: (SES) Tamara! Tamara uyan! Uyan!

24. TAMARA ODA/VAN (GEÇMİŞ) — İÇ-GÜN

Tamara koltukta irkilerek gözlerini açar. Aşçı kadın üstüne doğru eğilmiştir, uyandığını görünce doğrulur. Kaygılı:

AŞÇI KADIN: Baban bekliyor. Aşağıda… Çabuk!

Tamara aceleyle kalkar. Giysileriyle uyuduğu için üstünü hızlıca, gelişi güzel düzeltir. Dağınık saçlarını başlığının altına tıkıştırır. Saçının örgüsünü önceki sahnede Mikail'e yolladığı kurdele tutmaktadır. Kendine kaygıyla bakan Aşçı Kadınla bir an göz göze gelir. Hesap vermek istemiyor gibi telaşla gözlerini kaçırır. Ardına bile bakmadan hızla odadan çıkar. Aşçı kadın bahçeden gelen seslere kulak kabartır. At kişnemesini duyar. Hızlıca yatağa yönelir. Gece boyu yatılmadığı belli olan düzgün yatağı iyice bozar, Tamara'nın hâlâ katlı duran geceliğini yeni çıkartılmış gibi halının üstüne atar. Başucundaki dolu su bardağını, isteksizce, büyük bir yudumla içerek yarı yarıya boşaltır, yatağın başucuna bırakır. Oyalanmadan, çabucak odadan çıkar.

25. VAN KIYI/TEPE (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Göle hâkim yüksek bir tepe. Mikail tepeye tırmanan yolun başında belirir. Olanca gücüyle koşmaktadır. Nefes nefesedir. Onun bakışından aşağıda, kıyı boyunca uzanan masmavi göl. Aram bir anda kayaların ardından fırlar. Mikail'e yetişmesine az kalmıştır.

Mikail onu görünce yeniden hızlanır. Öne geçme isteğiyle hırslanmıştır. Yarışmaktadırlar.

26. VAN KIYI/ORMAN (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Mikail koşarken aniden durur. Rahip ve hemen arkasından Tamara ağaçların ardından çıkar. Rahip elinde asa, Tamara ise beyaz atı peşi sıra çekerek, sakin adımlarla yürür. Gezintiye çıkmışlardır. Rahip dikkatle kızını dinler, sık sık ata, hayvanın yürüyüşüne, adımlarına, başının duruşuna bakar. Atın terbiyesini çok önemsediği bellidir.

TAMARA: *(Bir Mezmur'u ezbere okur)*
Ya Rab, bütün yüreğimle sana şükredeceğim
Yaptığın harikaların hepsini anlatacağım
Sende sevinç bulacak, coşacağım
Adını ilahilerle öveceğim, ey yüceler yücesi!
(…)

Beyaz at kayaların arasında saklanan Mikail'i hissetmişçesine huysuzlanır. Tamara dikkat kesilir, duası yarım kalmıştır. Atın yularını nazikçe çeker, sakinleştirmeye çalışır.

26. VAN KIYI/ORMAN (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Aram Mikail'e yetişmek için koşmaktadır. Yolunu kısaltıp öne geçmek için ani bir kararla yön değiştirir, Mikail'in geçtiği yolun tam tersi tarafına dönüp, arkadan dolanır. Kayalara ulaşır ve olanca gücüyle bağırarak kayanın tepesinden atlar. Tamara ve Rahip'in önüne düşer. Tamara korkuyla çığlık atar. Şaha kalkan at Tamara'nın elinden kurtulur, kaçar. Mikail ağacın ardından çıkar, atı yakalamak için koşturarak peşine düşer.

27. VAN KIYI/UÇURUM (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

At uçurumun kıyısına gelince durur. Mikail arkasından yetişir. Atın huysuzluğu geçmemiştir. Sanki Mikail'in yanına yaklaşmasını istemez. Bakışlarıyla Mikail'i takip eder. Mikail sevecen, elini uzatır. Atın sağrısı görünür. Korkunç bir işkenceye maruz kalmış atın, kapanmış kırbaç yaraları, kesiklerle doludur sağrısı. Mikail yaraları okşar, atın siyah, büyük gözleri genişleyerek açılır. Tüm görüntüyü kaplar.

28. VAN KIYI/TEPE (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Rahip elindeki asa ile acımasızca Aram'a vurur. Aram yere düşmüştür. Kendini korumaya çalışır. Tamara babasını durdurmak ister. Rahip şiddetli son bir darbe vurur. Tamara kolundan çekerek uzaklaştırır babasını. Aram yerde kalakalır.

29. VAN KIYI/UÇURUM (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Mikail atın gözleriyle karşılaşır. Kısa bir an. At başını eğer, sonra beklenmedik bir anda geriler ve hızla koşarak uçurumdan atlar. Mikail'in haykırışı. Aram olduğu yerden sesin yankılandığı tepeye doğru bakar. Mikail olduğu yerde düşer, bayılır.

30. VAN KIYI/SAHİL (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Rahip ve Zangoç göl kıyısına doğru yürür. Balıkçı kıyıdadır, teknesine Rahip ve Tamara'nın eşyalarını yüklemektedir. Bu işi özellikle göstererek, rahatsız edici bir titizlik ve yavaşlıkta yaptığı bellidir. Son sepeti de yerleştirir, bir an dinlenmek için duraksar.

BALIKÇI: Bütün eşyalar yüklendi, Rahip Efendi.

Rahip, Balıkçı'ya tepki vermez.

RAHİP: *(Zangoç'a)* Sonraki gün… Geç kalma. Yeni evin orası bundan sonra.

Zangoç isteksiz onaylar. Rahip'in dikkatinden kaçmaz.

ZANGOÇ: Elbette efendim.

Zangoç, Rahip'e tekneye binmesi için yardım eder. Tamara elinde eşyaları olduğu halde sessizce yaklaşır, tekneye biner. Veda eder gibi son kez kıyıda toplanmış kalabalığa bakar. Kalabalıkta hüzün ve sessizlik hâkimdir.

KÖYLÜ KADIN: Yolunuz açık olsun.

TAMARA: Sağ olun. Tanrı sizi korusun. Kutsal Meryem hep yanınızda olsun.

RAHİP: Hadi!

Balıkçı hemen tekneye biner, kürekleri alır. Birkaç genç tekneyi iter. Tekne ağır ağır uzaklaşırlarken Tamara kalabalığın içinde birden Aram'ı fark eder. Heyecanla Mikail'i aranır, göremez. Aram belli belirsiz el sallar.

31. VAN KIYI/TEPE — DIŞ-GÜN

Mikail tepede gölü izler. Geride kayaların üzerinde otlayan keçi sürüsü. Mikail uzakta beliren babasına ait tekneyi görür. Balıkçı adadan dönmektedir, boş küfeler teknededir. Mikail sevinçle el sallar. Olanca gücüyle bağırır.

MİKAİL: Baba! Baba! Buradayım! Yavru doğdu! Yavru doğdu, baba!

Heyecanla taştan iner, hayvanlarını toplamaya başlar.

MİKAİL: Yürüyün…

Mikail yavru keçiyi kucaklar. Koşarak tepeden inmeye başlar.

32. VAN KIYI/UÇURUM — DIŞ-GÜN

Mikail koşarak uçurumun yanından geçer. Beyaz atın artık tümüyle iskelete dönmüş gövdesi hâlâ uçurumun dibinde yatmaktadır.

33. ADA/KİLİSE YOLU — DIŞ-GÜN

Bir köylü hızlı adımlarla sahile doğru iner. Aynı yolu tırmanmakta olan Rahip ile karşılaşır. Onu görünce saygıyla duraksar, yol verir. Ürktüğü bellidir. Rahip başıyla selamlar geçer. Köylü memnun yoluna devam eder. Birkaç adım atan Rahip birden durur, dikkat kesilir.

RAHİP: Dur bakayım!

KÖYLÜ: Bir şey mi oldu, efendim?

RAHİP: Böyle apar topar gidiyorsun ya… Kiliseye uğradın mı sen?

Köylü telaşla haç çıkartır.

KÖYLÜ: Kıyıya yanaşır yanaşmaz, ilk işim kilisenizi ziyaret etmek oldu. Kutsal Meryem'i okudum, mum yaktım...

RAHİP: Ben görmedim? İçerideydim halbuki.

Rahip kuşkuyla süzer. Düşünceli, özel bir şey fark etmiş gibi.

RAHİP: Demek ki sen, varken bile yoksun… *(öfkeyle)* Öyleyse, yokken nasıl var olacaksın be adam!

KÖYLÜ: *(geveler)* Yaş, insanda akıl bırakmıyor, efendim.

RAHİP: Sen de kalanla idare et!

Köylü sersemlemiş halde apar topar geri döner. Rahip kınayarak ardından bakar. Zangoç yolun başında belirir, Rahip'e yetişir.

RAHİP: Hâlâ aynı şeyi yapıyor bunlar. Kiliseye gelmedikleri gibi bir de yalan söylüyorlar.

ZANGOÇ: Köylü doğruyu söyledi, efendim. Dua ederken gördüm onu.

RAHİP: *(irkilir)*

ZANGOÇ: Mum da yaktı...

RAHİP: Fazla dua ediyor diye günaha girmez ya!

Rahip bir an tersçe Zangoç'a bakar. Zangoç rahatsız olmuş gibi bakışlarını kaçırır. Rahip'in bakışları kiliseye doğru yönelir. Düşünceli ve sıkkındır. Başını kaldırdığında Zangoç'un, düşüncelerini okumuş gibi kaygıyla kendini izlediğini görür.

ZANGOÇ: Tamara Hanım kıyıda. Tekneleri bekliyor yine. Kıyıdan gelenleri…

Zangoç sahili işaret eder.

34. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Rahip bulunduğu yerden sahile bakar. Tamara aşağıdadır. Sıkılmış olduğu bellidir. Arada çakıl taşlarını göle fırlatır. Bu işi erkek

çocuğu gibi ustalıkla yapar. Rahip kaygıyla izler sonra cübbesinin cebinden çıkarttığı küçük haçlı kolyeyi taşların üzerine bırakır. Tamara bir şey hissetmiş gibi dönüp baktığında Rahip yerinde yoktur.

35.ADA/YOL — DIŞ GÜN

RAHİP-HİZMETÇİ KIZ

Önceki sahneden devamla. Rahip ağır adımlarla, düşünceli şekilde kiliseye doğru yürür.

HİZMETÇİ KIZ: Rahip Efendi!

Rahip bakar. Hizmetçi Kız elinde güçlükle taşıdığı su güğümü, heyecanla haçlı kolyeyi uzatır.

HİZMETÇİ KIZ: Bakın, bunu unuttunuz!

Rahip duraksar. Öfkelenecekken kızın sevimliliğinden etkilenmiş gibi tepkisiz kalır.

RAHİP: Yerine bırak!

Hizmetçi kızın gülüşü donar, yanlış bir şey yapma korkusu yansır bakışlarına.

RAHİP: Hanımın için. Küçüklüğünde bu kolye için yakarırdı. *(bir an)* Öyle temiz ki her şeyi tanrıdan bekleyemeyeceğimizi bilmiyor hâlâ.

Hizmetçi Kız bakışları yerde, elindeki kolyeye bakar.

RAHİP: Yine de öyle sansın.

Hizmetçi Kız son bir cesaretle bakışlarını kaldırır. Rahip'e bakar. Onun donukluğuna hayranlıkla gülümser.

36. ADA-KİLİSE/RAHİP ODA — İÇ-GÜN

Rahip çalışma masasındadır. Kapı çalar, hemen sonra Zangoç girer. Rahip başını kaldırmadan konuşur.

RAHİP: Ne olurdu çocuklar hep oldukları gibi kalsalardı! İşte o zaman bir evlat, tanrının en hakiki hediyesi sayılabilirdi. Daima masum bir evlat.

Zangoç perdeleri düzeltir, Rahip'in masasındaki sürahiyi alır. Günlük işlerini yaparken doğallıkla konuşur.

ZANGOÇ: Siz her zaman, her şeyde biraz kusur olduğunu söylersiniz, efendim.

Rahip irkilir. Zangoç fark etmemiştir.

ZANGOÇ: Ne mutlu size, kızınız tanrının bir hediyesi öyleyse. *(Bir an)* Ermiş geldi, efendim.

Rahip sakinleşerek başıyla onaylar. Zangoç çıkar. Az sonra Ermiş sessizce içeri girer. Bir an Rahip'in kendisiyle ilgilenmesini bekler.

RAHİP: Bana ne söyleyeceksin?

ERMİŞ: *(Girer)* Bütün gün, attığı her adımda peşindeydim.

RAHİP: Fark etmediğine emin misin? Belki de hemen anladı, izlendiği için değiştirdi hareketlerini.

ERMİŞ: *(sessiz kalır)*

RAHİP: Kötü bir laf duydu mu… Zihni bulandıracak bir davranış?

ERMİŞ: Hayır.

RAHİP: Konuştuğu kimse oldu mu?

Ermiş olumsuz anlamda başını sallar. Rahip bir an sessiz kalır.

RAHİP: Tanrının önünde bile içim huzursuz. Aklımı hiçbir şeye veremez oldum!

Ermiş dikkatle bekler.

RAHİP: Üstüne düşeni yap! Bir an olsun ayrılma peşinden.

Ermiş onaylar, çıkışa yönelir.

RAHİP: Mesrop!

Ermiş duraksar.

RAHİP: Sence ben doğru yolda mıyım?

ERMİŞ: *(çekinerek)* Bir yolun doğru olup olmadığı ancak sonuna varılınca anlaşılır, efendim.

Rahip başını eğer. Yeniden kitabına yönelir.

RAHİP: İyi bir Hıristiyan değilsin. Ama akıllı bir adamsın. *(kendine)* Tanrı böyledir işte. Kalbi açınca aklı, aklı açınca kalbi köreltir.

Ermiş anlamak ister gibi duraksar.

RAHİP: *(Fark eder)* Sıradan bir insan ikisini taşıyamaz da ondan.

ERMİŞ: Sizden öğreneceğimiz çok şey var, efendim.

Ermiş başıyla selamlar. Çıkar.

RAHİP: *(kendi kendine)* Bize bildiklerimizi unutturmayın da...

Rahip kitaptan başını kaldırır. Pencereden dışarı bakar. Akşam çökmek üzeredir. Kilisenin bahçesi boştur. Az sonra Tamara bah-

çeye girer. Başıboş bir hali vardır. Rahip, Tamara'yı görünce heyecanlanır, aceleyle tahta kepenkleri açar, seslenecek olur fakat Tamara o yöne hiç bakmadan yürür, gözden kaybolur. Rahip kaygılı kalır.

37. ADA-KİLİSE KORİDOR — İÇ-GÜN

Zangoç tek tek koridoru aydınlatan mumları yakar. Aşçı Kadın elinde yemek tepsisi ile geçer, hızla yemek odasına yönelir. Hizmetçi Kız elinde çarşaflar odalardan birinin kapısını açar girer. Rahip odasından çıkar. Bir an mumların yakılışını izler. Zangoç önce önemsemez, sonra tedirgin durmak zorunda kalır.

RAHİP: Kızımın kusurlu olduğunu mu düşünüyorsun?

Zangoç anlamak ister gibi bakar, birden aralarında geçen konuşmayı hatırlar. Yanlış anlaşıldığı için ürkek.

ZANGOÇ: Ben mi... Böyle bir şey… Tanıdığım en temiz genç kız!

RAHİP: Sen hiç genç kız tanımadın ki…

Rahip teselli etmek ister gibi omzunu tutar.

RAHİP: Faniler niyetlerini hakikat zanneder.

Rahip yürür.

RAHİP: Oyalanmayın. Yemeği de haber verin Tamara'ya.

Rahip koridor boyu yürürken Zangoç'un az önce yaktığı mumları bir bir söndürür. Zangoç ardından izler. Sonra alışkanlıkla önündeki son mumu yakar, hızla uzaklaşır.

38. ADA: KİLİSE-MUTFAK — İÇ-GECE

Aşçı Kadın ocağın önünde pirinç ayıklar. Mutfağın doğal ortamı. Ocağın üstünde kaynayan tencere. Tamara masadadır. Hararetle sohbete dalmışlardır. Tamara, Aşçı Kadın'ın yaptığı işle ilgilenir.

AŞÇI KADIN: Kusura bakmayın ama babanız Rahip efendinin çok yanlış düşünceleri var. Sizi tabiatın dışında davranmaya zorladı. Hem bu kadar erkeğin arasında bir genç kız... Ben bile tavuklar olmasa yeryüzünde tek dişi kaldım sanacağım.

Tamara kahkaha atar. Uzanır, yardım etmek için pirinç tepsisini alır Aşçı Kadın'ın önünden.

AŞÇI KADIN: Bizler bir arada olmalıyız, daima. Sakın bunu unutmayın, küçükhanım.

Aşçı Kadın bir an Tamara'nın yaptığı işle ilgilenir.

AŞÇI KADIN: *(Hayretle)* Pirincini değil taşını ayıklayacaksın a canım!

39. ADA: KİLİSE-TAMARA ODA — İÇ-GECE

Zangoç, Tamara'nın kapısını çalar. Bir süre bekler. Yanıt alamayınca bir daha çalar.

40. ADA-KİLİSE-MUTFAK — İÇ-GECE

Aşçı kadın pirinç tepsisini alır, Tamara'nın eline gergefi tutuşturur. (Kumaşın üstüne işlenmekte olan beyaz bir at nakışı. Detay)

AŞÇI KADIN: Nakışını işle. Bak, onu iyi beceriyorsun.

TAMARA: Öyle sıkılıyorum ki... Neredeyse göğsüm çatlayacak.

AŞÇI KADIN: *(çaresiz)* Öyle ya…

TAMARA: Bana daima tanrıyı sevmemi söylüyor. Tanrıyı daha çok, daha çok sevmemi. Seviyorum da. Ona karşı kalbim nasıl boş olabilir? En sonunda bir rahibin kızıyım ben. Fakat...

Aşçı Kadın tedirgin, konuşmanın devamını bekler.

TAMARA: Bir düşün, her birimizin göklere ulaşacak kadar büyük bir kalbi olabilir mi? Onun istediği gibi kim adayabilir kendini?

Aşçı Kadın irkilir.

AŞÇI KADIN: Şşşş…

TAMARA: Hiç affetmeyecek onu!

41. ADA-KİLİSE-TAMARA ODA — İÇ-GECE

Zangoç, Tamara'nın kapısını açmıştır. Odayı kolaçan eder. Boş olduğunu görür.

42. ADA-KİLİSE-MUTFAK — İÇ-GECE

Aşçı Kadın pirinç tepsisini Tamara'nın önünden alır, kendi ayıklamaya başlar. Tamara nakışını işler. Atın sağrısında kırmızı iplikten kan kesikleri, detay.

TAMARA: Mikail'i duydun mu?

AŞÇI KADIN: *(onaylar)* O da dik başlının biri! *(üzmek istemez)* Ama iyi delikanlı doğrusu. *(imalı)* Sözüne de sadık! *(Şüpheci)* Görüştünüz mü yoksa?

TAMARA: *(ümitsizce reddeder)* Gelmez! Ben de oraya gidemem.

AŞÇI KADIN: Haber yolla sen de! Dilin yok mu…

TAMARA: Burada hangi haber yerine ulaşır ki?

AŞÇI KADIN: Hi! Yolladın mı yoksa? *(korkuyla susar)* Sabırlı ol.

Çan sesi. Tamara çıkmak için telaşla kalkar.

AŞÇI KADIN: Dur! Bak…

Aşçı Kadın cebinden Rahip'in kayalığa bıraktığı kolyeyi çıkartır.

TAMARA: *(şaşırır)* Ah, ne güzel!

AŞÇI KADIN: *(Hevesle boynuna takar)* Sahilde buldum. Talih yüzüme gülüyor... Kim bilir, belki de ansızın kurtuluruz bu karanlık adadan.

Tamara sıkıntıyla bakar. Hizmetçi Kız kapıda belirir.

HİZMETÇİ KIZ: Babanız yukarıda, köpürüyor efendim.

Tamara aceleyle mutfaktan çıkar. Hizmetçi Kız masadan sebze artıklarını toplamaya başlar. Aşçı Kadın ocağı kuvvetlendirir. Bir an gözü Hizmetçi Kız'a takılır.

AŞÇI KADIN: Ne yapıyorsun sen!

HİZMETÇİ KIZ: Efendim?

Hizmetçi Kız Aşçı Kadın'ın boynundaki haçlı kolyeyi fark eder. Hayretle bakakalır.

AŞÇI KADIN: Tamara geçen sabah penceresinden, kuşlara ekmek kırıntıları atıyordu…

HİZMETÇİ KIZ: Her sabah atar. Kuşları seviyor. Ne olmuş!

AŞÇI KADIN: Ama kuşlar onu sevmiyor. Bir tanesi bile gelip yemedi.

HİZMETÇİ KIZ: Ben ne yapayım! Demek hayvanlar tok.

AŞÇI KADIN: Öyleyse acıkacaklar. Artıkları bahçeye dökme. Tavuklara ver. Kuşlar aç kalır, aç kalınca da kırıntılara gelir!

Hizmetçi Kız bozulur. Aşçı Kadın ona bakmaz bile, işiyle ilgilidir.

AŞÇI KADIN: *(alçak sesle)* Sen beyaz atın neden uçurumdan atladığını biliyor musun?

HİZMETÇİ KIZ: Mikail denen çoban hayvanı kendine bağlamış. Neredeyse hanımı da kapacakmış. Rahip efendi kızını da canını da onun elinden zor kurtarmış!

Aşçı Kadın donakalır, bir şey söylemeden tepsiyle mutfaktan çıkar.

43. VAN KÖY YOLU (GEÇMİŞ) — DIŞ : GÜN

Tamara (11-12) ve Rahip at arabasındadır. Arabacı kamçıyı şaklatır. Bozuk, toprak yolda boz damları gözüken köye doğru yol alırlar. Giysilerinden uzun yoldan geldikleri bellidir. Tamara etrafı izler. Rahip oturduğu yerde düşmesin diye eşyalarını tutar. Araba çok sarsılmaktadır. Damlar belirginleşince Arabacı kamçısıyla işaret eder. Tamara'nın kucağında ahşap kafes vardır. Kafesin içinde tombul tavşan. Tamara tavşanla ilgilenir, kapağı açıp kucağına alır. Araba bir

taşa takılınca şiddetle sarsılır. Tamara düşmemek için tutunur. Fakat tavşan yola atlar. Tamara'nın seslenmesine fırsat kalmadan kaçıp, gider. At arabasının süratle geçtiği, geride kalan tozlu yol.

44. ADA-KİLİSE-YEMEK ODASI — İÇ-GECE

Tek bir mumun aydınlattığı, kasvetli yemek odası. Çıt çıkmaz. Rahip masada kıpırtısızca oturur. Tamara oda kapısından gölge gibi girer. Geç kaldığı için ürkmüştür. Bir süre sessizce yemek yerler. Görüntü Rahip'e kayar. Dalgındır. Ani sesle irkilir. Tamara gözleri geriye kaymış, oturduğu yerde kaskatı kesilmiş, bir nöbet başlangıcındadır. Külçe gibi sandalyesinden devrilir. Düştüğü yerde titremeye başlar. Rahip hâlâ masada hareketsizdir. Tüm bunlar olurken hiç ses çıkmaz. Bir an sonra yemek odasının kapısı bir gölge tarafından (Zangoç'un silüeti) içeride olanlar kimse görmesin diye sessizce fakat süratle kapatılır. Kapı kapanınca Rahip yerinden fırlar.

45. ADA-KİLİSE BAHÇE — DIŞ-GÜN

Sabahın erken saatleri. Zangoç bahçede odun kırar, çalı demetlerini taşır. İşiyle meşguldür. Son kırdıklarını sepete atar. Sırtlanır. Bu sırada çalıların altındaki kıpırtı dikkatini çeker. İşine devam eder. Tamara bahçeye inen basamaklarda oturur. Solgundur. Geçirdiği baygınlık nöbetinin etkisini hâlâ atlatamamış gibidir.

46. ADA-KİLİSE KAPI/MERDİVEN — DIŞ -GÜN

Aşçı Kadın odun almaya çıkar. Haçlı kolye boynundadır. Tamara'yı görünce duraksar. Haline acır. Bir şey söylemesine fırsat vermeden Tamara konuşmaya başlar.

TAMARA: Bir kalbin sevgi istemesi... İşte babamın benden gizlediği şey bu!

Aşçı Kadın, Tamara'nın yanına çöker.

TAMARA: Geceler boyu kutsal kitabı okurken, yemek yerken, kıyıda güneşin altında benimle yürürken susarak geçiştirdiği. Öyle değil mi?

Aşçı Kadın üzgün başıyla onaylar sonra sevgiyle Zangoç'a bakar.

AŞÇI KADIN: Kirkor'u gençliğimde tanımıştım ben de. Bir onu sevdim, hep onun ardından gittim. Ne o ne de ben başka şey bilmeyiz. *(bir an)* Dün gece nöbet geldi, öyle değil mi? Ada hiç yaramadı size.

Aşçı Kadın solgun alnını sever Tamara'nın. Doğrulur.

AŞÇI KADIN: *(sır verir)* Diyorlar ki…

Tamara dikkat kesilir.

AŞÇI KADIN: *(alçak sesle)* Tanrı korusun ama bundan böyle hep burada kalacağınız doğru mu?

Tamara irkilir. Olumsuz anlamda başını sallar. Böyle bir fikre bile tahammül etmek istemediği bellidir. Rahip pencereden aşağıdakileri, olan biteni izlemektedir.

47. ADA-KİLİSE-BAHÇE — DIŞ-GÜN

Zangoç kıpırtı artınca merakla yönelir. Çalıların dibindeki tavşanı görür. (Fatma'nın adaya getirdiği tavşan) Tavşan kaçmak için

hamle yapar fakat bacağından bağlıdır. Zangoç kaçamasın diye çalıya bağlandığını anlar, hoşlanmamıştır bu işten.

Aşçı Kadın sepete odun alır. Tamara çiçeklerin yanındadır.

TAMARA: Ne yaptıysam dirilmiyor bunlar. Sence Fatma'nın sözünü dinlemeli miyim?

AŞÇI KADIN: *(dikkati Zangoç'da)* Yok canım, o ne anlarmış?

Aşçı Kadın çiçekliğe gelir.

AŞÇI KADIN: Onlar için en iyisi sığır gübresidir. Güller için de tavuk. Kümesten almana yardım ederim.

Tamara, Zangoç'un kucağındaki tavşanı görür.

TAMARA: Aman, o da nereden çıktı?

Tamara tavşanı alır.

ZANGOÇ: Çalıların dibinde. Kendi gelmiş.

Zangoç ve Aşçı Kadın manalı bakışır. Rahip pencereden çekilir.

TAMARA: *(dinlemez)* Yoksa bu benim kaybolan… Ah, olabilir mi acaba? Yok canım, daha neler? Ama nasıl da benziyor. *(sabırsız)* Hemen götürüp göstereyim. Bakalım Rahip Efendi ne diyecek bu işe?

Tamara kiliseye yönelir. Aşçı Kadın, Zangoç'la göz göze gelir. Anlamlı bakışırlar. Zangoç, Tamara'nın iyice uzaklaştığına emin olunca çiçekliğe girer. Çiçekleri söküp atmaya başlar. Aşçı kadın dehşet içinde

AŞÇI KADIN: *(Duyurmamaya çalışarak)* Ne yapıyorsun!

ZANGOÇ: Rahip söyledi.

Aşçı kadın şaşırır.

AŞÇI KADIN: Rahip Efendi sana git kızımın bahçesini yol mu dedi!

ZANGOÇ: *(susturur)* Şşşş! Onlar açmıyormuş, git canlılarını dik dedi.

AŞÇI KADIN: *(şaşırır)* Ya… İyi, dik öyleyse. Ben sadece odun almaya gelmiştim. Ocağı yakmak için... Mutfakta kalmamış da... *(kendi kendine Rahip'i kastederek) Deli adam! (pişmanlıkla haç çıkartır, mahcup göğe bakar)*

Aşçı kadın sepete odun doldurmaya yönelir.

AŞÇI KADIN: Kirkor!

Zangoç bakar.

AŞÇI KADIN: Ne vakit geri döneceğiz? Evimize…

ZANGOÇ: *(ümitsiz)* Beni bırakmaz. Ama belki sana müsaade eder. *(bir an)* Gözü hep üzerinde, hiç haz etmiyor senden.

AŞÇI KADIN: *(ani bir sevinçle)* Çok şükür tanrıma. Geri gönderirse eğer ben de evimizi barkımızı toplarım. Girer içeri otururum. Hem artık… Çocuk da olursa…

Zangoç bir anda dikkat kesilir. Bu sırada Ermiş hızlı adımlarla, kimseye bakmadan, yürür, kiliseye girer. Zangoç ve Aşçı Kadın bir an ardından bakarlar.

ZANGOÇ: *(kaygılı)* Siz, az önce ne konuştunuz Tamara Hanımla?

AŞÇI KADIN: *(tedirgin)* Biz mi? Hiiiçç… Bildiğin şeyler. Hep bildiğin. Ne oldu?

ZANGOÇ: Hadi mutfağa gir…

Aşçı Kadın yaptığı işi olduğu gibi bırakıp hızla kiliseye yönelir.

48. ADA-KİLİSE KORİDOR — İÇ-GÜN

Tamara kucağında tavşanla koridorda ilerler. Bir yandan ona bir şeyler yedirir. Rahip'in odasına gelince durur. Rahip ve Ermiş içeridedir. Tamara kapıyı hafifçe iter. Onları görür, bir an merakla kulak kabartır, duyduklarından hoşlanmamış gibi odaya girmekten vazgeçer. Odasına yönelir.

49. ADA-TAMARA ODA — İÇ-GÜN

Tamara yatakta tavşanla oynar. Hizmetçi Kız ortalığı toplar.

TAMARA: Erken mi kalktı?

HİZMETÇİ KIZ: Hem de sabahın köründe!

Tamara'nın üzerindeki bakışını hisseder, toparlanır. Saygılı bir ifade takınır. Tamara belli etmeden güler. Fakat kendini tutamadığı bellidir, hemen eski haline döner.

HİZMETÇİ KIZ: Balıkçı gelmedi diye köpürdü durdu.

TAMARA: Bu sefer muhakkak kiliseye hapseder onu.

HİZMETÇİ KIZ: Dalga çıkacak, fırtına yakın. Gelse de karşıya geçemezler. Rahip efendi boşuna kızdı.

TAMARA: Hiç değilse sözünde durduğunu gösterirdi. Hakikaten ihmalkâr oluyor şu kıyıdakiler. Hem ben de konuşacak birilerini bulurdum.

HİZMETÇİ KIZ: *(patavatsızca)* Siz gerçekten seviyorsunuz o delikanlıyı, değil mi? Ne fayda, tekne onu getirmeyecek ki!

TAMARA: *(irkilir)* Yok canım. Ben sadece… *(bir an)* Rahip'e rüzgâr çıkacağını söyledin mi? *(bir an)* Ben söylerim.

HİZMETÇİ KIZ: Hah! İşte bu çok iyi olur. Yumuşar sizi görünce, peşimizi de bırakır.

TAMARA: Hepinizi o kadar korkutuyor ki bazen rahiple babamın ayrı insanlar olduğunu düşünüyorum.

HİZMETÇİ KIZ: *(İmalı)* Muhakkak öyle! Ama bana kalırsa sadece bizi değil, sizi de korkutuyor.

Tamara sessiz kalır. Hizmetçi Kız hâlâ çalışmaktadır. Ortalığı toplamaya devam eder.

TAMARA: Berti!

HİZMETÇİ KIZ: Efendim?

TAMARA: Şu adaya yeni gelen adam...

HİZMETÇİ KIZ: *(tedirgin)* Evet?

TAMARA: Buraya mı yerleşecek?

HİZMETÇİ KIZ: *(telaşlanır)* Bilmem. Hiç haberim yok benim. Görmedim bile. Tanımıyorum.

TAMARA: *(şaşırır)* Sabah akşam babamın yanında, konuşup duruyorlar?

Hizmetçi Kız işini aceleyle tamamlar.

HİZMETÇİ KIZ: İşim başımdan aşkın. Gözümün gördüğü yok kimseyi!

TAMARA: Mühim değil. Ben sadece acaba yerimi mi alacak diye merak ediyorum.

HİZMETÇİ KIZ: *(sır verircesine)* Bana sorarsanız kimse yerinizi alamaz. Fakat belki bir gün siz kendiliğinizden o yeri terk edersiniz.

Hizmetçi Kız aceleyle çıkacakken Tamara tavşanı uzatır.

TAMARA: Al, götür şunu da. Bahçeye salıver.

Hizmetçi Kız tavşanı isteksizce alır, hayvandan hiç hoşlanmadığı bellidir.

HİZMETÇİ KIZ: Tam bir ahmaklık! Kolye de sizin içindi ama başkası buluverdi işte! *(Bilmişçe)* Tanrının işine karışılmaz ya, birinin babanıza artık yön vermesi lazım. Kendini yiyip duruyor boşu boşuna. Çünkü her şey olacağına varıyor işte…

Hizmetçi Kız çıkar. Tamara sıkıntıyla pencereye yönelir. Bahçe boştur.

50. GÖL — DIŞ-GÜN

Tamara'nın rüyası: *Aydınlık göl yüzeyi. Parıltılı ışıklar. Tamara ve Mikail derinlerden aynı anda su yüzeyine çıkar. İkisi de neşeli, dinç ve çeviktir. Gülerler. Tamara az sonra yeniden dalar, gözden kaybolur. Mikail bir an bekler, dalacakken Tamara yeniden su yüzeyinde belirir. Mikail'i şaşırttığı için iyice neşelenir.*

50. GÖL — DIŞ-GÜN

Gök gürültüsü. Tekne gölde yol alır. Balıkçı kürekleri çeker. Teknenin içinde yavru keçi vardır. Tümüyle battaniyeye sarılı biri

de dibe uzanmıştır. Örtünün altında titrer. Yağmur başlar. Teknenin gövdesini döven dalgalar. Balıkçı gittikçe zorlanarak asılır küreklere. Fırtına belirtileri. Güneş ağır ağır batar.

51. VAN KIYI/TEPE (GEÇMİŞ) — DIŞ-GÜN

Aydınlık, güneşli bir gün. Beyaz at dörtnala ilerler. Tamara attadır. Uzaktan Mikail'i görünce dizginlere asılır. Mikail kıpırtısız bekler. Tamara tekrar mahmuzlar atı. Mikail'in üstüne sürer. İyice yaklaştığında Mikail ani bir hamleyle dizgine yapışır, bir sıçrayışta biner ata. Tamara'nın kahkahası. Dörtnala gitmeye devam ederler.

52. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Akşamüstü. Bulutlu, karanlık gökyüzü. Balıkçı kayığı sahile çeker. Yorgun düşmüştür. Yağmur şiddetlenmiştir. Yavru keçiyi indirir kayıktan. Mikail önceden inmiştir. Çalı demetinin altında, sırtında teknede sarındığı battaniye, öğürüp durur.

MİKAİL: Lanet olsun tekneleri icat edene. Lanet olsun rüzgâra... *(Öğürür)* Dalgalara... Bulutlara... Fırtınaya! Lanet olsun kızlara!

BALIKÇI: Hay ulu tanrım... Haline bak!

Balıkçı özenle keçinin tüylerini sıvazlar, yere bırakır.

BALIKÇI: *(Keçiye)* Hadi bakalım. Koş, git şimdi. *(Mikail'e)* Tüh sana! Tüh senin babana!

MİKAİL: Hay! *(Öğürür)* Lanet olsun küreklere. Bin kere lanet olsun teknelere! Ne diye getirdin beni buraya? Yollarda öldürecek misin yoksa?

BALIKÇI: Babanın yanında ileri gitme!

MİKAİL: Lanet olsun oğullara!

Balıkçı gölden doldurduğu bir tas suyu getirir.

BALIKÇI: İç hadi, iç!

Mikail bir dikişte içer, bir an kendini dinler.

MİKAİL: İyi geldi sanki... Başımın dönmesini alıverdi.

Mikail tasın içinde kalanı da diker. Sonra dikkati etrafına yönelir.

MİKAİL: Bir daha hiç görmem sanıyordum adayı.

BALIKÇI: Eh, sana kalsa ömrünün sonuna kadar gelmezdin. Bundan sonra iyi bir Hıristiyan gibi kiliseyi de ziyaret edersin. İbadetini yaparsın artık. Dinden çıktın neredeyse Mikail!

MİKAİL: *(alaycı)* Rahip Efendi, "Senin gelmene gerek yok, öte tarafta görüşürüz," demişti.

BALIKÇI: Kıyıdaydık o zaman. Burası da öte taraf sayılır!

Mikail umursamaz. Balıkçı onun tepkisini dikkatle gözler. Kilise çanının çaldığı işitilir.

BALIKÇI: Hadi. Bir an önce gidelim.

Balıkçı yürümeye başlar.

BALIKÇI: Sen asıl Rahip efendiye ne cevap vereceğimizi düşün.

MİKAİL: Geri götürmeyeceksen niye geldik?

BALIKÇI: Elbette, kendisini geri götüremeyeceğimizi söylemeye! Ah! Hiç akıl yok sende. Bendeki kadar bile. *(İleride keçiyi görmüştür)* Gel bakalım, tatlı yavru. Gel, sütlü yavru...

Balıkçı keçinin ardına yönelir. Mikail geride kalmıştır.

MİKAİL: *(geveze)* Biliyor musun, burada keçiler çok daha iyi büyür. Hem bütün gün peşlerinden koşmak da gerekmez. Rahip efendiyle konuşsak, hiç olmazsa kışın birkaç tanesini adaya yerleştirsek diyorum... Ne der acaba? Demek kiliseyi o tepenin üstüne yaptırdı ha? Amma da güzel olmuş. Kuş çoktur burada, değil mi... Baba! Baba!

BALIKÇI: Ne bağırıyorsun! Ayağa kaldırdın herkesi. *(Kucağında keçiyle görünür)* Rahip böyle şeyden hoşlanmıyor artık bilmiş ol. Niye yemyeşil kestin öyle?

MİKAİL: Lanet olsun şu tekneleri icat edene. Lanet olsun rüzgâra... *(Öğürür)* Dalgalara... Bulutlara... Lanet olsun oğullara...

Mikail kusmak için güçlükle çalıların ardına atılır.

53. ADA–KİLİSE-YEMEK ODASI — İÇ-GÜN

Kilise çanının yeniden çaldığı işitilir. Rahip ve Ermiş odadadır. Ermiş kaygılı, uzak bir noktada durur. Tetikte bekler.

RAHİP: Nerede bunlar? Niçin yanımda değiller...

ERMİŞ: Az sonra gelirler, efendim.

RAHİP: Bu ne budalalık! Saklanıyor mu yoksa o kadın!

ERMİŞ: Bir şeyden haberi yok. Söyler söylemez hemen işini bıraktı.

RAHİP: Kızım nerede?

ERMİŞ: Odanızda. Hâlâ bekliyor.

RAHİP: Lanet olasıca kadın! Şeytan! Kadınları kadınlar ayartır! Her zaman böyledir bu.

ERMİŞ: *(yatıştırmak isteğiyle)* Kulağına giderse iyice kapanır, yine sessizleşir kızınız. İşte o zaman gizler hareketlerini. Hazır açılmışken izin verin, öğrenelim kalbindekileri.

Rahip duraksar.

ZANGOÇ: Hem kimsenin bu işte bir kabahati olamaz.

RAHİP: Gerçekten canımı sıkan ne, biliyor musun? Şimdi o şeytanın boynunda sallanan kolyenin gösterdiği hakikat. Kötü talihin, uğursuz rastlantının bir gün gelip bizi buluvermesi... İşte o zaman eli kolu bağlanır insanın. Yapacak bir şey kalmaz!

ZANGOÇ: *(bozulmuştur)* Her zaman değil ama bazen talih çizer kaderimizi.

RAHİP: Uğursuzca!

Rahip oda kapısına yönelmişken duraksar.

RAHİP: Balıkçı gelmedi mi hâlâ?

Sakinleştirme isteğiyle atılır.

ERMİŞ: Gelmedi efendim. Çok dalga var. Fırtına yakın.

RAHİP: *(Zangoç'a)* O da bir budala. Balıkçı ama gölü hesaba katmıyor. Bu kadar yeter! Söyle gelmesinler. İstemiyorum kimseyi. Affettim o kadını da… Tamara'nın haberi olmasın.

Zangoç rahatlar, odadan tam çıkacakken Aşçı Kadın can havliyle içeri girer. Rahibi görünce durur. Hizmetçi Kız arkasındadır.

Odaya girmekten ürkerek, geride durur. Rahip bir an kararsız kalır, sonra Aşçı Kadın'ı işaret eder. Ne olduğunu anlamadan öne çıkar Aşçı Kadın. Rahip şiddetli bir tokat atar, bir hamlede çekip alır boynundan kolyeyi. Zangoç atılır ama engel olamaz. Hizmetçi Kız'ın korku dolu bakışı. Rahip'e olan biteni onun anlattığı bellidir. Hepsi donup kalır.

54. ADA-KİLİSE-RAHİP ODA — İÇ-GECE

Tamara odadadır. Solgun lamba ışığı altında Kutsal Kitap'ı okur. Az sonra sıkıntılı başını kaldırır. Ses duyarım umuduyla dışarıyı dinler. Gelen giden olmayınca sıkıntıyla, ne yapacağını bilemez halde kitabı kapatır, ani bir kararla, lambayı da alarak odadan çıkar.

55. ADA-KİLİSE KORİDOR — İÇ-GECE

Önceki sahneden (54) devamla. Tamara, Rahip'in odasından çıkar. Kendi odasına yönelir. Yanından kendisine hiç bakmadan, kaçarcasına geçip, hızlı adımlarla mutfağa yönelen Hizmetçi Kız'daki tuhaflık dikkatini çeker. Bakınır, koridorda kimseyi göremeyince odasına girer.

56. ADA-KİLİSE-TAMARA ODA — İÇ-GECE

Tamara girer. Açık pencereyi kapatmak için ilerler. Aşağıda, bahçede bir şey dikkatini çeker. Karanlıkta, hızlı adımlarla, belirsiz iki erkek gölgesi. (Balıkçı ve Mikail) Tamara kim olduklarını anlamaz. Pencereyi kapatır, içeri çekilir fakat aklı az önce gördüğü siluetlerde kalmıştır.

57. ADA/KİLİSE/BAHÇE — DIŞ-GECE

Balıkçı ve Mikail bahçede ilerler. Mikail ilgiyle kiliseye bakar. Tamara'nın odasından ışık süzülmektedir. Diğer odalar karanlıktır. Işık dikkatini çeker. Perdenin gerisinde Tamara'nın gölgesi. Mikail heyecanlanır.

BALIKÇI: Bu taraftan!

Mikail toparlanır. Balıkçı ve Mikail mutfak kapısına yönelir.

58. ADA/MUTFAK KAPISI/BAHÇE/SAHİL YOL — DIŞ-GECE

Gökyüzünde dolunay, yıldızlar. Mutfağın bahçeye açılan kapısı önünde yemek masası. Yemekten arta kalanlar hâlâ masanın üzerinde, oldukları yerdedir. Rahip'in tabağında artıkları vardır. Kutsal Kitap da oturduğu yerdedir hâlâ. Tamara'nın tabağına hiç dokunulmamıştır. Aşçı Kadın elinde bohçası, sepeti ile kapıdan çıkar. Aynı anda o yöne doğru gelmekte olan Balıkçı, Aşçı Kadın'ı görünce duraksar. Eliyle Mikail'e de durması için işaret eder. Kuytuya çekilirler. Aşçı Kadın veda edercesine bakar binaya. Elindeki taze çiçek dalını Tamara'nın tabağına bırakır. Yeniden ağlayacakken toparlanır. Kararlı yürür, Balıkçı ve Mikail'i fark etmeden önlerinden geçer, sahile doğru inen yolda sapar. Karanlıkta kaybolur.

59. ADA/BAHÇE/MUTFAK — DIŞ-GECE

Önceki sh.(58) devamla. Zangoç mutfak kapısının önünde beklemekte olan Balıkçı'yı görür. Balıkçı bir anda ortadan kaybolan Mikail'i bulurum umuduyla etrafa bakınmaktadır. Sıkıntılı ve te-

laşlıdır. Zangoç'u görünce duraksar. Zangoç'un elinde battaniye ve lamba. Duyulmaktan çekinerek alçak sesle konuşurlar.

ZANGOÇ: Oğlun nerede?

BALIKÇI: *(bakınmaya devam eder)* Dolanıp durur gece boyu. Hiç uyumaz.

ZANGOÇ: Rahip bütün gün tekneyi bekledi. Ona geldiğini bildirmemen büyük hata.

BALIKÇI: Yanaşır yanaşmaz doğruca kiliseye geldim. Söyleyecektim… Tam o sıra bir kıyamet koptu. Yukarıda bağırıp duruyordu…

ZANGOÇ: *(dinlemez)* Bu taraftan.

Zangoç yolu gösterir.

BALIKÇI: Tekneyi görür, beni de çağırırsınız sandım.

ZANGOÇ: Rahip Efendi yattı.

BALIKÇI: Bekleyip durdum kapıda...

Ahır kapısının önüne gelince dururlar.

60. ADA – KİLİSE: AHIR KAPISI — DIŞ-GECE

Önceki sahneden (59. sahne) devamla.

BALIKÇI: Sonra düşündüm… Bu saat olduğuna göre hiç ses etmeyeyim. Sabah çıkayım karşısına.

ZANGOÇ: *(gevezelikten sıkılmış)* Sakın başımı derde sokma. Ortalarda dolaşmayın. Oğlunu da bul, yanında tut!

Balıkçı onaylar. Zangoç elindeki battaniyeyi, lambayı uzatır. Balıkçı dostça gülümser. Balıkçı'nın bakışından ahırın büyük kapısı. Kapı açıktır, dışarıda gökyüzünde dolunay ağır ağır bulutlanır.

61. ADA – KİLİSE: AHIR — İÇ-GECE

Mikail ahırdadır. Boş bir bölmenin önünde durur. Ahırda bulunmaktan huzursuz olduğu bellidir. Duvarda asılı eyer dikkatini çeker. Dalgınlaşır. Eğere uzanacakken duraksar. Hemen altında asılı kamçıyı alır. Avucunda birkaç kez hafifçe dener. Sonra beklenmedik bir anda şiddetli bir darbe vurur. Darbe o kadar şiddetlidir ki avucu hemen açılır ve kanamaya başlar.

62. VAN AHIR (GEÇMİŞ) — İÇ-GÜN

Mikail ahırdadır. Beyaz at bölmesinde durur. Mikail sessiz hareketlerle bölmeyi açar. Atın gövdesindeki, bacaklarındaki çamur dikkatini çeker. Hemen kaşağıyı alır. Atın bir bacağını temizler. Bunu özen ve sevgiyle yapar. Fakat orada izinsiz ve gizlice durduğu, bu işi kendisi için, kaçamak yaptığı bellidir. Birden dışarıdan ses duymuş gibi dikkat kesilir. Bulunduğu yerden ayrılmadan, ahırın açık kapısından dışarı doğru bakar. Parlak bir yaz güneşi kapının önünü aydınlatmaktadır. Kuşlar cıvıltılarla yerdeki kırıntıları yer, beyaz bir tavşan kapının önünden geçer. Yaklaşan adım sesleri artınca Mikail gerginleşir. Aceleyle kaşağıyı yerine koyar. Eyeri asar. Bölmeyi kapatır. Hızla saman yığınının altına girer. Az sonra Tamara ve Rahip kapının önünde belirir. Tamara keyiflidir.

TAMARA: *(Rahip'e)* Hadi! Hızlanalım biraz.

Tamara ve Rahip içeri girerler. Tamara hemen ata yönelir. Neşeli ve heyecanlıdır. Acemi hareketlerle ata eyer takar. Bölmeyi açar, biraz sever, sonra yularından çekerek, kapıya doğru yöneltir. O bunlarla uğraşırken Rahip'in dikkati, atın temizlenmiş tek bacağına kayar. Tamara fark etmemiştir bile, hemen ata biner.

RAHİP: Çitleri geçme!

Tamara babasını umursamadan atı mahmuzlar. Rahip huzursuz ardından bakar. Kuşkulu ahırı kolaçan eder fakat orada birinin bulunduğuna dair başka bir iz göremez.

63. ADA: AHIR — İÇ-GECE

Balıkçı girer. Mikail'i içeride görünce şaşırır. Onu bulduğu için rahatlar. Mikail boş bölmelerden birine girer. Büzülüp oturur. Balıkçı battaniyeyi önüne atar. Lambayı kısar.

MİKAİL: Sen nereden biliyorsun?

BALIKÇI: Neyi?

Sessizlik.

BALIKÇI: Şu anlatılanlar ha?

MİKAİL: Lanet olsun! Amma geveze insanlar!

Balıkçı battaniyesine sarılır.

MİKAİL: O kadına sadece rüyayı anlatmıştım. Sonra herkes duydu.

BALIKÇI: Belki bana da anlatırsın?

MİKAİL: Boş ver.

BALIKÇI: Gün gelir her oğul babasıyla konuşmak ister!

İkisi de uyumak üzere yerleşir. Balıkçı gözlerini yummuştur bile. Mikail hâlâ hafifçe kanayan eline bakar. Sonra o da gözlerini yumar. Kısa sessizlik.

BALIKÇI: Boğulacağın falan yok. Rüyanın manası başka. Unutup gideceksin yakında.

Yeniden gözlerini açan Mikail hayretle kalakalır. Kısık lambanın tavanda yarattığı ışık oyununu fark eder. Az sonra Mikail'in eliyle yaptığı bir at gölgesi girer ışığın içine. Gölge at tümseklerden atlayarak koşar koşar, birden durur.

MİKAİL: Bir yıl oldu ha?

BALIKÇI: Oldu ya… Tam bir yıl geçti!

MİKAİL: Bu sefer görecek misin onu?

Balıkçı yattığı yerden sessizce onaylar. Gururlu, memnun bir ifade gelir üstüne. Gülümseyerek gözlerini yeniden yumar.

BALIKÇI: Bir gelinim var! Konuşkan hem de. Bundan böyle susmasın öyleyse… Eh, vaktidir artık.

64. ADA: TAMARA ODA — İÇ-GECE

Tamara açık pencerenin önündedir. Dolunay şimdi bulutsuz gökyüzünde olabildiğince parlar.

TAMARA: Gecenin böyle sessiz olması ne tuhaf. Yaprak kıpırdamıyor, bütün ada sustu. Sanki içeride de kimse konuşmuyor.

Tamara çekilir. Kapıda duran Rahip'e bakar.

TAMARA: Anuş da ortalarda yok.

RAHİP: Bir arzun varsa?

TAMARA: Hayır, hayır. Bırak. Çok yoruluyor, uyuyup kaldı belki de.

Tamara babasını öper. Rahip donuk öylece bekler. Tamara yatağa yönelir.

RAHİP: "Kutsal Ruh'u alın; kimin günahlarını bağışlarsanız bağışlanmış olacak; Kimin günahlarını bağışlamazsanız bağışlanmamış olacak" (Yuh:20:22-23) Yarın kiliseye gel. Günah çıkartmaya.

TAMARA: *(emir almışçasına)* Elbette!

Rahip çıkar. Tamara yattığı yerden gökyüzünü, ışığı odaya dolan dolunayı izler. Huzurludur. Uyumak için gözlerini kapatır. Birden kaskatı kesilir. Nöbetlerden birini geçirmeye başlar. Şiddetli nöbete rağmen hiç ses çıkarmaz. Bütün oda sessizliğe gömülmüştür. Tamara yatakta çırpınır, yere düşer, düştüğü yerde öylece kaskatı kalır. Ağzı köpürmüş, başı geriye kaymıştır.

65. VAN KİLİSE (GEÇMİŞ) — İÇ-GÜN

Kilisenin genel görünümü. Günah çıkartma kabini. Rahip hızlı adımlarla kabine girer. Yerini alır. Sert ve öfkelidir. Ara bölmeyi açar. Bir an sakinleşmek için bekler.

RAHİP: Anlat çocuğum.

Sessizlik.

TAMARA: Anlatacak bir şey yok, efendim.

Sessizlik. Rahip öfkesi gittikçe artarak bekler. Birden bağırarak.

RAHİP: Anlat!

TAMARA: Anlatacak bir şey yok, efendim.

Rahip'in sert bir cisme vurduğu duyulur. Sessizlik. Tamara oturduğu yerde kaskatı kalır. Başı geriye gitmiş, gözleri kaymıştır.

66. ADA BAHÇE/MUTFAK KAPISI — DIŞ-GECE

Zangoç mutfak kapısından çıkar. Hâlâ toplanmamış masa dikkatini çeker. Bakınır. Odalar karanlığa gömülmüştür. Tabakları gelişi güzel toplar. Fark etmediği çiçek masadan yere düşer.

67. ADA/SAHİL — DIŞ-GECE

Aşçı Kadın bohçayla sepetini Balıkçı'nın teknesi içine atar, olanca gücüyle göle doğru iter tekneyi.

AŞÇI KADIN: *(Haç çıkartırken)* Sen yardım et tanrım.

Biner. Acemice kürekleri çekmeye başlar. Ağır ağır uzaklaşır ve nihayet görünmez olur. Ay bulutlanır.
Geçiş.

68. GÖL-ADA/GENEL — DIŞ-GÜN

Kuşbakışı Göl'ün, sonra Ada'nın genel görünümü. Gölün yüzeyinde parıltılı ışık oyunu. Görüntü yaklaşır. Suda yüzen renkli bir tahta parçası. Tahta parçası üzerinde detay nakışlar. Yaklaştıkça Balıkçı'nın parçalanmış teknesinden arta kalanların suda yüzmekte olduğu görülür. Fakat bu görüntü bir felaket manzarası de-

ğildir. Ada'nın badem ağaçları ve yeşilliklerle kaplı doğal manzarasının kuşbakışı görüntüsü içinde, kıyıda yeşilliğin arttığı noktada bir detay: yosunların arasında, neredeyse tümüyle onlara karışmış ve gizlenmiş çıplak bir kadın bacağı, giderek yarı çıplak bir kadın ölüsü. Aşçı Kadın'ın cansız bedeni yosunlar arasında boylu boyunca yatar. Bu manzara da dehşet görüntüsünden çok natürel bir tabloyu andırır. Az sonra önde Rahip, arkada Ermiş ve Köylü görüntüye girer. Ermiş cesedi görür görmez koşar. Kısa bir duraksama. Sarsılmıştır. Köylü yaklaşır, soğukkanlılıkla ölüyü el arabasına yükler. Geldikleri yönden ağır ağır geri dönerler. Ada belirsiz bir nokta halini alıncaya dek görüntü yeniden yükselir.

69. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Sabahın erken saatleri. Gökyüzü bulanıktır. Çan sesi. Keçi otlamaktadır. Tamara merak ve sevecenlikle keçiye yönelir. Nereden geldiğini anlamak ister gibi bakınır. Kıyıda, sığ suda yüzen, tekneye ait tahta parçaları.

TAMARA: Ah! İşte sesin sahibini buldum. Aman ne sevimli şey, şuna da bakın. Seni ne kadar uzaktan duyduğumu bilsen şaşarsın.

Tamara keçiyi sever, bir taraftan sahibini görebilmek için etrafına bakınır.

70. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Paralel sahne. Mikail elinde, denizden aldığı parçalanmış tekneye ait bir tahta parçası ile kıyı boyunca yürür. Yerdeki sürüklenme izi, kıyıya atılmış halat ve dalgaların geri fırlattığı parçaları fark eder. Mikail kederlidir.

71. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Paralel sahne. Keçinin melemesi. Tamara keçiyi sever.

TAMARA: Aman o ne içli bağırış öyle! Nereden geldin? Titriyor musun yoksa?

Tamara önlüğü ile keçiyi kurular.

MİKAİL: Tamara!

Tamara korkuyla irkilir, geri çekilir. Tanımak ister gibi bakar bir an, haç çıkartır.

TAMARA: Sen de kim...

Tamara bocalar, korkusu ağır basar.

TAMARA: Sen beni koru tanrım! Sen beni koru Tanrım! Sen yeminimi koru...

Mikail ne yapacağını bilemez. Tamara'ya doğru birkaç adım atar.

TAMARA: Gelme, gelme!

Mikail birkaç adım daha atar. Tamara geriler.

MİKAİL: Tamara, benim Mikail.

TAMARA: Evet, aynı o.

MİKAİL: Eee…

Tamara rahatlayınca Mikail birkaç adım daha atar. Birden

TAMARA: *(Olanca gücüyle)* Baba! Babaaa...

Tamara ani bir dürtüyle kaçmak için atılır. Birkaç adım atar, güçsüz bir çığlıkla düşer bayılır. Mikail ne yapacağını şaşırır. Bu tuhaflık karşısında dehşete düşmüştür. Ani bir kararla kucaklar Tamara'yı. Birden çakan bir şimşek, ardından gök gürültüsü. Gökyüzü bulutlanmaya başlar.

MİKAİL: Lanet olsun adalara, lanet olsun dalgalara, lanet olsun rüzgâra, oğullara lanet olsun...

Mikail koşar adım Ada'nın içlerine yönelir. Yağmur hızla atıştırmaya başlar.

72. ADA MUTFAK — İÇ-GÜN

Güçlü aleviyle yanan ocak. Üstünde kaynayan çorba tenceresi. Hizmetçi Kız ocağa dal parçası atar. Ateş iyice güçlenir. Çorbayı tadar. Lezzetle dudaklarını şapırdatır, kokuyu içine çeker. Önlük cebinden çıkarttığı karabiber tanelerini de özenerek çorbanın içine atar. Döner, su güğümlerine yönelir. Onun dönüşüyle görüntü genişler. Aşçı Kadın'ın cesedi boylu boyunca yemek masasında yatmaktadır. Islak örtü üzerine yapışmıştır. Örtünün altında saçlarına dolanmış kök, yosun parçaları. Kepenklerden süzülüp mutfağa dolan tozlu ışık. Hamaratça güğümden maşrapaya su alan Hizmetçi Kız üstü ıslanınca Aşçı Kadın'a ait önlüğe uzanır, ürkekçe fakat istekli alır. Uzanırken ölünün açıkta duran bacağına çarpmıştır. Bacak bir süre kendiliğinden sallanıp durur. Hizmetçi Kız aceleyle tezgâhın üstünde tepsiyi hazırlar. Döner. Birden irkilir. Aşçı Kadın'ın üstüne serili nemli kumaştan yükselmeye başlayan yoğun buhar. Aceleyle kapıya yönelir, çıkar. Buhar mutfağı sarmıştır. Rahip ve Zangoç girer. Köylü saygılı bir sessizlikle geridedir, kapıdan meraklı bakışlarla etrafı ko-

laçan eder, ölüyü görür görmez haç çıkartır. Rahip masaya yaklaşır, anlamak istercesine bakar bir an.

RAHİP: Tamamen ölmüş. Boğulmuş. *(Yarım yamalak haç çıkartır)* Tanrı günahlarını affetsin.

ZANGOÇ: Âmin.

Zangoç atılır, örtüyü düzeltir.

RAHİP: *(Köylü'ye)* Görüyorsun değil mi? Başka bir hayata karışmaya kalkmanın bedeli. İşte son buluverdi ömrü. Hem de ne uğruna? Arsızca aldığı, kendinin yapmaya çalıştığı, başkasına ait bir şey uğruna. Tanrı o kadar da affedici değilmiş, öyle mi?

Ani bir gürültü. Köylü tencerelerden birkaçını devirir. Rahip iyice tatsızlaşır. Zangoç kaskatı, kederli öylece durur. Ermiş telaşla girer.

ERMİŞ: Bulamadım, efendim. Tamara hanım yok. Parçalanmış Balıkçı'nın teknesi de. Bütün kıyıya dağılmış.

Sessizlik.

ZANGOÇ: Tören yapılacak mı, efendim?

Rahip umursamaz bir hareket yapar.

ZANGOÇ: Anlayamadım? *(birden)* Din dışından değil ya! O bizden biri. Benim…

RAHİP: Ölümüyle bizden ayrıldı. Bundan sonrası Tanrının bileceği iş. *(duraksar)* Dua okur, gömeriz.

ZANGOÇ: Dediğiniz gibi olsun!

ERMİŞ: *(atılır)* Çanların susması korkutmasın kızınızı? İsterseniz çalınsın yeniden?

RAHİP: Yeterince çalmadık mı? Gökler bile duydu. Onun duymamasına imkân yok.

ZANGOÇ: İzin verirseniz onun için mum da yakmak istiyorum.

Rahip başıyla onaylar.

RAHİP: Keçiyi niye getirmiş Balıkçı?

Zangoç bilmediğini belli eden bir işaret yapar.

RAHİP: Pişirilsin. Bir ölü yemeği olsun hiç olmazsa.

ZANGOÇ: Söylerim.

KÖYLÜ: *(atılır)* Kim pişirecek?

RAHİP: *(patlar)* Çiğ yeriz biz de. Kesin yeter!

Zangoç hızla çıkar.

73. KORİDOR/TAMARA ODA — İÇ-GÜN

Hizmetçi Kız girer. Odanın boş olduğunu görünce rahatlar. Onun bakışından yatak. Yatak geceki şiddetli, hastalık nöbetini yansıtırcasına darmadağındır. Giysiler, Tamara'nın şalı hâlâ yerdedir. Hizmetçi Kız hareketsiz, öylece bakınır. Yastığın altından ucu gözüken küçük siyah kumaş parçası dikkatini çeker. Alır. Bir munç peçesidir bu. Peçeyi takar, aynada kendine bakar. Siyah peçe ağzını ve tüm çenesini örtmüştür. Bakışlarında memnun bir pırıltı. Peçeyi ağır, törensi hareketle yavaşça aşağı kaydırır, kendi kendine talimat verir gibi aynadaki görüntüsüne:

HİZMETÇİ KIZ: "Konuş kızım."

74. ADA-KİLİSE-MUTFAK — İÇ-GÜN

73. Sahne'den devamla. Sessizlik.

RAHİP: Kalbin ne diyor Ermiş? Öldü mü kızım? Şu kadın gibi yatıyor mu bir köşede?

ERMİŞ: Muhakkak bir yere sığındı, çıkıp gelecek neredeyse.

RAHİP: Ne acı, benim kalbim hiç öyle söylemiyor.

Rahip mutfak penceresine yönelir. Dışarı bakar. Yağmur yağmaktadır. Rahip konuşurken bahçede cenaze hazırlıkları yapan Köylü'yü izler. Kesme.

75. ADA-KİLİSE BAHÇE — DIŞ-GÜN

Pencereden görünüm. Köylü arabayı mutfak kapısına çeker, küreği, kazmayı alır. Tekrar arabanın yanına gelir. Yağmurdan iyice rahatsız olmuş gibi havaya bakar. Yaptığı işten haz etmediği bellidir. Paçalarını silkeler, gömleğinin yakalarını kaldırır. Yere tükürür. Kazma, küreği arabaya koyar. Arabanın askısını kontrol eder, tekerleklerine bakar. Yamulmuş bir tekeri düzeltmek için tekme atar. Küfreder. Yeniden yere tükürür. Durur. Bir an boş boş etrafı seyreder. Cebinden çıkarttığı tütünü ağzına atar. Keyifle çiğnemeye başlar. Kazma, küreği düzeltir. Daha önce arabanın içine dökülmüş kök, yosun parçalarını temizler. Oyalanıp durur. Tüm bunlar olurken Rahip pencereden bakarak, konuşmaya devam eder.

ERMİŞ: Daha sabah bahçede geziyordu. Herkesten önce kalkmıştı, iş yapmak için.

Köylü yosunları atarken içine karışmış bir şey dikkatini çeker. Detay. Haçlı kolye yosunlara dolanmıştır. Köylü heyecanla yosun-

ları temizler. Gözlerine inanamıyor gibi tekrar tekrar kolyeye bakar. Kolyenin üstündeki çamuru siler, parlatır. Birkaç kez ısırır. Altın olduğundan emin olur. Memnuniyetle, şükreder gibi yarım yamalak haç çıkartır.

RAHİP: Var diyorum adam! Var! Ölüler gördüm ben, ölüler gömdüm! Şimdi bu budala, bu haddini bilmez kadının havaya yaydığı o koku gibi biliyorum ölümün kokusunu. Boşuna kendimi kandırdım. Ardımda dolaşan felaketi görmezden geldim. Kendime küçük bir kalple bağlayamadım kızımı. İşte onu da aldı tanrı!

Yıkılacak gibi olur Rahip. Ermiş atılır, tutar.

ERMİŞ: Lütfen efendim!

RAHİP: Söyle! Bana niye Rahip diyorlar apaçık. Ama sana niye Ermiş diyorlar?

Sessizlik. Köylü kafasını kaldırır, kendine bakmakta olan Rahip'i görür. Bozuntuya vermez. Yalnız bir kez daha kuvvetlice tükürür.

RAHİP: Günler boyu onun ardında dolandın. Gizli ya da açık her hareketini gördün. Söyle, bana kızımda ne gördüğünü söyle!

76. ADA-KİLİSE: MUTFAK — İÇ-GÜN

Rahip pencereden ayrılır. Döner. Onun gözünden Aşçı Kadın. Örtüden tütmekte olan duman iyice hafiflemiş, belirsiz bir hal almıştır şimdi.

ERMİŞ: Hiç! Koskoca bir hiç!

RAHİP: Seni şeytan!

Rahip'in gözünden yavaş yavaş tüten Aşçı Kadın'ın cesedi.

ERMİŞ: Gözleriniz, efendim. Kızını gördüğü gibi gören gözleriniz. İşte onda en çok bunu gördüm. Ulu, kıskanç bir babayı.

RAHİP: Bu muydu tanrısal olan?

Sessizlik. Hizmetçi kız kapıda belirir. Girmekten çekinerek bir an kalır. Yüzünde yine Rahip'e hayran bir ifade vardır. Rahip ifadesizce bu genç fakat manasız, boş yüze bakar.

RAHİP: Gençlik, değil mi? Ona dilediği her şeyi yapma gücünü veren gençlik! Tanrının armağanı! İşte odur kızımda sır olan. Mucize olan! Fakat Ermiş değilsin sen. Benim şimdi anladığımı günlerce anlamadan, yalan yanlış fikirlerle peşinde dolaştığın için... Ermiş değilsin!

Rahip bir kez daha yıkılacak gibi olur. Ermiş koluna girmek ister. Sertçe iter Rahip. Ermiş geri çekilir. Çan sesi. Art arda iki kez çalar ve susar.

RAHİP: Duyuyor musun? Şu tuhaf, boş gururun kurbanı olmuş kadın için çalıyor Zangoç. Savaşıyor benimle aklı sıra.

ERMİŞ: O karısı. Karısı için yakarıyor…

RAHİP: *(haykırır)* Hiç olmadı o düğün, hiç! Evlenmedi kimse!

Sessizlik. Rahip kapıya ilerler. Birden durur.

RAHİP: *(gerçeği bilen bir ifade ile)* Kızım nerede!

ERMİŞ: *(Çaresizce teslim olur)* Yoldadır efendim. Bu tarafa geliyor olmalı...

RAHİP: Yanında kim var! Bana verin o ikisini!

Cevap vermez Ermiş. Kararlı başını eğer.

RAHİP: Susacaksın. Anlıyorum. Koruyacaksın onları.

Balıkçı mutfak kapısında belirir. Kaygılı bir ifade ile olanları anlamaya çalışır. Rahip bir an ona kilitlenir. Olan biteni tam olarak anlamıştır. Daha fazla dayanamaz, kesik bir çığlık gibi.

RAHİP: Ah! Tamara...

Olduğu yere yıkılır Rahip. Çan sesi. Önce bir kez. Sonra ardı ardına, güçlü ve kesintisizce çalmaya başlar. Ermiş ve Hizmetçi Kız, Rahip'in koluna girer ve mutfaktan çıkarlar. Mutfak bir süre boş kalır. Kaynamakta olan çorba aniden taşmaya başlar. Köylü girer. Masada yatmakta olan ölüye yönelir. Örtüyü açar. Bir süre yüzünü inceler. Aklına gelmiş gibi haçlı kolyeyi avucuna bırakır Aşçı Kadın'ın. Köylü bir hamlede sırtlanır ölüyü. Mutfaktan çıkarken yine tükürür. Çorba taşmaya devam eder.

77. ADA-KİLİSE-RAHİP ODA — İÇ-GÜN

Ermiş ve Hizmetçi Kız, Rahip'i yatağına yatırmıştır. Hizmetçi kız atılır, üstünü örter. Hareketleri işgüzarcadır. Ermiş yastığı düzeltir. Rahip yarı baygın, gözleri kapalı, mum gibi sarı bir yüzle yatar. Büyük keder çektiği bellidir. Ermiş pencereye yönelir, panjurları kapatır. Oda loş bir ışıkla dolar.

78. ADA: ÇAN KULESİ — DIŞ-GÜN

Zangoç çana asılır fakat tok bir ses dışında hiç ses çıkmaz bu sefer. Onun gözünden boş bahçe ve adanın genel manzarası. Az sonra Köylü girer görüntüye. Aşçı Kadın'ı gelişigüzel, oldukça küçük olan

arabaya yerleştirmiştir. Aslında daha çok sığdırmaya çalışmıştır. Ölünün üstü örtülüdür fakat şimdi bir kolu arabaya sığmadığı için dışarı sarkmıştır. Saçlarında hâlâ kök, yosun parçaları. Zangoç var gücüyle haça asılır, haykırarak ağlamaya başlar.

ZANGOÇ: Anuş!

Çan sesi tüm sesleri örter.

79. ADA-KİLİSE: BAHÇE — DIŞ-GÜN

Köylü sırtı dönük, arabayı çekerek ilerler. Ölünün dışarı sarkmış kolunda parmaklarına dolanmış halde, sallanıp duran haçlı kolye (Detay). Köylü ağır ağır uzaklaşır. Yağmur şiddetle yağmaya devam eder.

80. ADA-KİLİSE-RAHİP ODA — İÇ-GÜN

Rahip yataktadır. Üstü örtülüdür, yatak kıyafetleri giydirilmiştir. Hizmetçi Kız başucundan boş bardağı alır ve sessizce odadan çıkar. Oldukça üzgündür.

81. VAN KIYI/ORMAN(GEÇMİŞ) — DIŞ-GÜN

Rahip ağır adımlarla, tevekkülle ormanın içlerine doğru yürür. Cübbesi üstündedir. Ellerini kavuşturmuş, bir yandan tespihini çeker. Ağaçların iyice yoğunlaştığı bir bölgeye gelince durur. Yüksek dallardaki kuşlar birden havalanır. Beyaz at uzaktan, ağaç kümelerinin arasından binicisiz ve eyersiz dörtnala geçer. Rahip dikkat kesilir.

82. ADA/KAYALIK-UÇURUM — DIŞ-GÜN

Akşamüzeri. Gökyüzü iyice bulutlanmıştır. İncecik yağan yağmur. Mikail ve Tamara bir kayanın arkasına sığınmıştır. Islanmış olan Tamara titrer. Mikail kaygıyla:

MİKAİL: Keçiyi bulup vereyim mi kucağına ha? Isıtır o seni. Sıcacıktır.

TAMARA: İstemem.

MİKAİL: Ateş de yakamıyoruz!

TAMARA: Sakın ha!

MİKAİL: Bana bak... Bayılmazsın bir daha, değil mi?

TAMARA: Ne tuhaf! Nereden çıkardın bayılacağımı!

Çan sesi.

MİKAİL: Hay… Baban yıkacak adayı şimdi! Çan susmuyor.

TAMARA: Ah, korkağın birisin! Nasıl oldu da görmedi seni?

MİKAİL: *(Umursamaz)* Tekne parçalanmış... Ne oldu acaba?

Tamara bilmediğini anlatan bir işaret yapar.

TAMARA: Hiç gelmeyeceksin sanıyordum.

Mikail cevaplamaz. Bir an bakışırlar.

MİKAİL: Zaman geçiyor işte… Değişiyor her şey.

TAMARA: Çok sıkılıyordum...

MİKAİL: *(alaycı)* Hep sıkılırdın. Eskiden de…

TAMARA: Biraz konuşsak, geçmiş günleri ansak diyordum. Çok vakit geçti. Unuttuk belki de?

Mikail kaygılı bakar.

MİKAİL: Her şeyi değil.

TAMARA: Gerçekten çıkıp geldiğine göre sen de… Benim gibi…

MİKAİL: *(keser)* Çağırdığını duydum.

Mikail kayalardan sıçrayarak tepeye varır.

TAMARA: Baban, çoban olduğunu söylüyor.

MİKAİL: Evet. Bir sürüm var artık.

TAMARA: İyi ya… Bir evin de olur yakında. Sonra da…

MİKAİL: *(güler)* Beni küçümsüyorsun ha?

Mikail uçurumu fark eder.

TAMARA: Hayır. Seni seviyorum.

83. VAN KIYI/ORMAN (GEÇMİŞ) — DIŞ-GÜN

81. Sahne'den devamla. Rahip ağaçların arasından ilerler. Beyaz at açıkta koşmaya devam eder, Mikail'i görünce durur. Mikail beklenmedik ziyaretçiyi görünce sevinir. Ardında kimse olup olmadığını anlamak için bakınır. Kimseyi görmez. Atı coşkuyla sever. İkisi arasındaki yakınlık bellidir. Rahip hayretle olanları izler. Tamara ağaçların arasından çıkar. Uzaktan sevinçle Mikail'e doğru koşmaktadır.

84. ADA/KAYALIK-UÇURUM — DIŞ-GÜN

82.Sahneden devamla. Mikail uçurumun başındadır hâlâ. Kısa bir an öylece kalır. Sonra geri çekilir. Soluklanır. Atlayarak iner kayalıklardan, ani ve çocukça bir hareketle saçını çeker Tamara'nın.

MİKAİL: Beni küçümsüyorsun!

TAMARA: *(Güler)* Elbette. Aşağısın benden, hem de cahil. Dağlarda geziyorsun. Bunca zaman geçti bir kez kiliseye gitmemişsin. Tanrıyla bile aran yok.

MİKAİL: *(alaycı)* O yüz vermiyor. *(Haç şeklini tarifleyerek)* Yoksa ben de dolanıyorum İsa'nın küçük sokaklarında.

TAMARA: Acaba tepelerde gizli bir mabet mi kurdun?

MİKAİL: Boş ver. *(Bir an)* Ben de gelmek istiyordum. Uzaktan bakıp merak ediyordum hep seni. Ama…

TAMARA: *(keser)* Rüya görmüşsün, doğru mu?

Mikail sessiz kalır.

TAMARA: Anlat bana!

Mikail tedirgin olur. Tamara'nın gözünden kaçmaz.

TAMARA: Camiye gittiğini artık herkes biliyor. Hiç ayrılmıyormuşsun Hoca'nın yanından.

MİKAİL: Hayvanlarına bakıyorum. Sürü onun!

Tamara bir süre gözler Mikail'i.

TAMARA: Ama sen… Yeminine sadık çıktın!

MİKAİL: Sen de öyle.

Sessizlik.

MİKAİL: Hiç konuşmadın!

TAMARA: Hiç özlemedin! Dayandın.

Sessizlik. Bir anda sarılırlar birbirlerine. Özlem dolu bir buluşma.

MİKAİL: Nasıl döneceksin?

TAMARA: Arka taraftan dolanıp doğruca sahile çıkarım.

MİKAİL: Rahip Efendi?

Tamara kaygılı bakar ancak kıpırdamaz.

MİKAİL: Ne oyalanıyorsun? Git öyleyse. Hadi!

Mikail niye hâlâ gitmediğini anlamak istercesine bakar.

TAMARA: Hemen dönersem bir hevesten geç kaldım zanneder. Şimdi, dönmek istediğimi ama dönemediğimi düşünecek.

MİKAİL: Vay anasını! Malın gözü olmuşsun ha!

Tamara küçük bir çığlık atar. Mikail güler, ceplerini karıştırıp bir kumaşa sarılı tohumları çıkartır.

MİKAİL: Al bak, sana getirdim.

TAMARA: Keçi değil miydi hediyem? O da ne?

MİKAİL: İçinde tohum var. Çiçeklerin açmıyormuş ya... Kabak tohumu. Bunun çiçeği güzel olur.

Tamara tohumları alır.

MİKAİL: Yürü hadi! Git!

TAMARA: *(şakacı)* Gideyim de düzelteyim ortalığı. Bakalım senin *(babasını taklit ederek)* uğursuz varlığını nasıl açıklayacağız?

Tamara yürür. Mikail de arkasından.

MİKAİL: Bana bak, sakın o deli babanı dolama benim başıma yine. Tamara! Duydun mu? *(gururlu) Balıkçı'yı görmeyi de* unutma! Sana söyleyeceği var!

Tamara hayret ve sevinçle bakar.

TAMARA: Sahi mi!

MİKAİL: Sahi ya… Kararını verdi.

TAMARA: O yüzden mi geldin? Yoksa…

MİKAİL: *(onaylar)* Konuşursun babanla da. Ne gerekiyorsa yaparız. *(utangaççа susar)*

Tamara koşar, sarılır Mikail'e.

85. VAN KÖY EVİ — İÇ-GÜN

Baba ve oğul yer minderindedir. Önlerinde sofra. Az önce yemek yemişlerdir. Gelin kapıdan girer tabağı, kaşığı alır. Ağzında munç peçesi vardır. Doğallıkla işini yapar. Ekmeğe uzandığı sırada Baba almasına engel olur. Şaşıran gelin bakar. Kocasıyla göz göze gelir. Baba uzanıp peçeyi açar, eliyle yüzünü sıvazlar gelininin.

BABA: Konuş, kızım!

85. ADA KİLİSE BAHÇE — DIŞ-GÜN

Akşamüzeri. Tamara bahçeye girer. Ahırın açık kapısı dikkatini çeker. Issızlığı fark eder. Mutfak kapısına yönelir.

86. ADA-KİLİSE-MUTFAK — İÇ-GÜN

Mutfak boştur. Çorba taşmış, tencere bulanmıştır. Ocak sönüktür. Masanın üstünde yosun, dal parçaları. Bir tavuk ortalarda gezinir. Sabahtan kalan tepsi gelişi güzel tezgâhın üstüne bırakılmıştır. Bulaşıklar, devrilmiş su güğümü. Tamara girer. Ne olduğunu anlamak ister gibi dikkatle bakar. Birden başlayan nöbetin ilk belirtileri. Tamara masaya tutunur, güçlükle oturur. Nöbeti atlatmak için son bir gayretle doğrulur. Kendini toplar. İlk kez krizi yenmeyi başarır. Kapıda durmuş, kendisine bakmakta olan Balıkçı'yı görür. Balıkçı sessizce haç çıkartır. Aşçı Kadın'ın çamura bulanmış eşarbını yavaşça masaya bırakır. Tamara ile göz göze gelir. Tamara duraksar, korku dolu bakışı.

87. ADA-KİLİSE-RAHİP ODA — İÇ-GECE

Rahip karyoladadır. Zangoç ve Ermiş başındadır. Ermiş'in elinde Kutsal Kitap. Hizmetçi Kız, Rahip'in yastığını düzeltir.

ZANGOÇ: Uyuyor. Derin bir uykuya daldı. Bu kurtaracak onu. Ölmeyecek.

Zangoç kapıya yönelir.

ZANGOÇ: *(Hizmetçi Kız'a)* Yanından ayrılma.

Hizmetçi Kız onaylar. Zangoç çıkacakken Tamara kapıyı açar. Zangoç onu görünce duraksar. Öfkeli bakışına engel olamaz.

ZANGOÇ: Hastayı yalnız bıraksak daha iyi. Küçükhanım geldi.

Hizmetçi işini tamamlayıp kapıya yönelir. Zangoç'la çıkarlar. Tamara hemen yatağa yönelir. Babasının uyumakta olduğunu fark eder. Ermiş de Kutsal Kitap'ı yatağın üstüne bırakır, çıkmak için davranır.

TAMARA: Sen Ermiş'sin, değil mi?

Ermiş onaylar.

TAMARA: İyi, merak ediyordum ben de.

ERMİŞ: Babanız zamanı gelince tanıştıracağını söylemişti.

TAMARA: *(Umursamaz)* Nasıl? Daha iyi ya?

ERMİŞ: Epeyce sayıkladı, tuhaf korkular yokladı bir ara kendisini. Şimdi iyi.

Rahip hafifçe hareketlenir. Tamara dikkat kesilir.

TAMARA: Baba! Nasılsın babacığım? Buradayım işte.

Başını diğer tarafa çevirir Rahip. Tamara Kutsal Kitabı alır.

TAMARA: İzin verin de biraz okuyayım. Bu rahatlatır onu.

ERMİŞ: Elbette.

Ermiş kapıya yönelir. Yatağa ilişir Tamara, açar kitabı. Ermiş çıkmak üzereyken, Tamara birden akıl etmiş gibi:

TAMARA: Sana Ermiş diyorlar? Neden? Bir mucizen mi var yoksa?

ERMİŞ: Yok, efendim!

TAMARA: *(üstünde durmaz)* Hadi, artık yalnız bırakın bizi. Ben ilgileneceğim bundan böyle hastayla.

ERMİŞ: Nasıl isterseniz.

TAMARA: Mutfaktan bir şeyler istersem getirirsiniz. Arada da kontrol edersiniz bizi. *(Babasına yönelir)* Uyanacaksın, o

zaman daha iyi olacaksın. Ama şimdi uyu, bol bol uyu, baba. Biz de sessiz olacağız.

ERMİŞ: İyi geceler.

Ermiş çıkacakken Rahip ani bir hareket yapar. Tamara ve Ermiş dikkat kesilir. Rahip eliyle yaklaşması için işaret eder Ermiş'e. Ermiş yaklaşır. Rahip kolundan yakalar. Çıkmaması için tutar.

TAMARA: Baba… Baba, bir isteğin varsa bana söyle. Onun için buradayım.

Rahip eliyle çıkması için işaret eder Tamara'ya.

TAMARA: *(Anlamamıştır)* Su mu istiyorsun? Yoksa kitabı mı okuyayım sana… Onun gitmesini istedim. İhtiyaçlarını rahatça göreyim diye… Kalabalık sıkar seni. Onların dışarıda beklemesi…

Rahip bırakmaz Ermiş'i. Hâlâ eliyle Tamara'ya çıkması için işaret etmektedir. Güç duyulur bir sesle.

RAHİP: Mutfağa… Mut…

TAMARA: Yiyecek bir şeyler istiyor! Çorba? Evet, çorba… Hemen getirsinler…

Rahip itiraz eder. Duraksar Tamara. Eğilmesi için Ermiş'e işaret eder. Ermiş, Rahip'e iyice yaklaşır.

TAMARA: *(Babasına)* Başka bir şeyse isteğin… Benim yapabileceğim…

Ermiş doğrulur. Ne söyleyeceğini bilemez. Tamara merakla bakar.

ERMİŞ: “Mutfağa” diyor Tamara Hanım. Galiba mutfağa inmenizi istiyor.

Tamara önce anlamaz, birden irkilir.

ERMİŞ: Ocağın başına! Odayı terk etmenizi istiyor!

Tamara öylece kalakalır bir an. Hızla kalkar yerinden.

TAMARA: Hemen gidiyorum, efendim. Mutfağa gidiyorum. *(Ermiş'e)* Ayrılmayın hastanın yanından.

Tamara hızla çıkar odadan. Rahip öfkesini zapt etmek ister gibi gözlerini yumar.

88. ADA-KİLİSE/MİHRAP — İÇ-GECE

Tamara kiliseye girer. Tasvirlerin önünde yanan mumlar. Tamara mihrapta birinin görünce şaşırır. Kim olduğunu anlamak için bakar. Hizmetçi Kız mihrabın önünde diz çökmüş dua eder. Gecelik elbisesinin üstüne şal almış, saçlarını açmıştır. Şimdi bu görüntüsü, günlük olandan tümüyle farklıdır. Duasını tamamlar. Gözünden süzülen bir damla yaşı siler. Haç çıkartıp kalkar. Mum yakmak için köşeye yönelecekken Tamara'yı görür, nefretle bakar. Sonra hiç duraksamadan mumunu yakar. Tamara dikkatle kızın hareketlerini, ilk kez gördüğü bu yeni tavrı izler. Hizmetçi Kız'ın omuzlarındaki şalın kendine ait olduğunu fark eder.

89. ADA: MEZAR — DIŞ-GÜN

Sabahın çok erken saatleri. Zangoç mezarın başındadır. Balıkçı yaklaşır. Zangoç'u rahatsız etmekten korkarak, bekler.

BALIKÇI: Çok merhametli, sevecen bir kadındı.

ZANGOÇ: Fakat en kötü biçimde öldü. *(Bir an)* Böyle düşündüğünü bilseydi sevinirdi. Yine de… Ölüler bizden iyi işitir.

BALIKÇI: Tanrı bu kadının bütün günahlarını affetsin.

ZANGOÇ: Anuş. Onun adı Anuş!

BALIKÇI: Öyle ya… Bir vakitler seslenirdik ona. Karşıdayken…

ZANGOÇ: Karşıdayken hepimizin bir adı vardı.

Sessizlik. Uzaklardan gelen güçlü bir bağırış işitilir. Bir an dikkat kesilir Balıkçı. Zangoç ilgisiz, dalgın öylece durmaktadır.

BALIKÇI: Duydun mu? Çok uzaktan bir ses…

ZANGOÇ: Dalgaların uğultusudur.

BALIKÇI: Ruhlar gökyüzüne yükselirken haykırırmış…

ZANGOÇ: Yalnız çan seslerini bilirim ben. Şimdi de gidip onları çalmalıyım.

Zangoç uzaklaşır. Balıkçı mezarın başında kalmıştır, haç çıkartır. Aynı bağırış tekrar yankılanır. Gün ağır ağır aydınlanır. Kuşlar bir anda havalanır.

90. ADA-KİLİSE: AHIR — İÇ-GÜN

Görüntü Mikail'in bağırışıyla açılır. Mikail kâbusun etkisi ile sıçrar, çırpınır.

91. ADA-KİLİSE-TAMARA ODA — İÇ-GÜN

Tamara yatakta sıçrar, aniden gözlerini açar.

92. ADA: ÇAN KULESİ — DIŞ-GÜN

Zangoç kulededir. Onun gözünden boş kilise bahçesi. Ahırın kapısı kendi kendine çarpmaya devam eder. Zangoç bulanık gökyüzüne ve göle bakar. Göl'ün yüzeyi boştur. Tek bir tekne bile gözükmez. Karşı kıyı tümüyle görünmez olmuştur. Su şimdi gri, kötü bir renk almıştır. Zangoç, ipinden çekiştirerek keçiyi mutfağa doğru götüren Hizmetçi Kız'ı görür. Ahır kapısının yakınlarına gelince duraksar kız. Dikkat kesilir. Çarpan kapıyı kapatmak için keçiyi bırakır, kapıya yaklaşınca duraksar. Keçi kaçarak uzaklaşır. Hizmetçi Kız kendini belli etmeden, temkinli hareketlerle içeri bakar. Bir an dikkatle izler. Sonra geri çekilir. Kapıyı kapatır. Döndüğünde keçinin yerinde olmadığını görür. Zangoç bir kez daha ipe asılır.

93. ADA –KİLİSE-AHIR — İÇ-GÜN

Mikail hâlâ kâbusun etkisindedir.

MİKAİL: *(Sayıklar)* Alacak, seni alacak. Karanlık sular seni boğacak… Baba! Yardım et, baba!

Tamara kapının girişinde durmuş, dehşetle Mikail'i izlemektedir. Sözlerini anlamaya çalışır.

MİKAİL: *(Sayıklar)* Nefes alamıyorum, nefes alamıyorum… Tamara…

Tamara irkilir.

MİKAİL: Yardım et, Tamara! Ah! Öleceğim ben… Öleceğim…

Tamara uyandırmaya çekinerek yaklaşır. Ahırın kapısı yavaşça kapanır. Tamara son anda Hizmetçi Kız'ın gölgesini fark etmiştir.

MİKAİL: *(Sayıklar)* Alacak, seni alacak. Karanlık sular seni boğacak… Baba! Yardım et, baba! Uzak tut benden. Tamara! Ah! Tamara! Bırak beni…

Tamara dehşetle donakalır. Son kez bağırır Mikail. Sonra yavaşça gözlerini açar. Nefes nefesedir. Kapıya doğru bakar. İçeri dolan ışık ahırı aydınlatır.

94. ADA-KİLİSE RAHİP ODA — İÇ-GÜN

Rahip karyoladadır. Ermiş başındadır. Elinde uzun, zincirli bir buhurdanlık. Hizmetçi Kız, Rahip'in ayakucunda, kutsal kitabı tutar.

95. ADA-SAHİL — DIŞ-GÜN

94. Sahne'yle paralel. Balıkçı elinde kürek, topladığı tekne parçaları ile öylece durmaktadır. Göle bakar. Mikail uzaktan babasını izler.

96. AŞÇI KADIN'IN MEZARI — DIŞ-GÜN

95. Sahne'yle paralel. Zangoç mezar tepeciğine haç diker. Tamara mezarın başındadır. Elindeki çiçeklerle öylece bekler.

94-95-96. SAHNELER — ÖZEL EFEKT

Bu üç an da bir fotoğraf karesi gibi kıpırtısızdır. Gökyüzünü aydınlatan güneşin yavaşça bulutlanması ile hareket başlar. Az sonra derinden gelen ve gittikçe yükselen ilahi. İlahi iyice güçlendiğinde gökyüzü kararmış, eş zamanlı olarak her anın kendi içindeki ha-

reketi başlamıştır. İlk sahnede (94) Ermiş buhurdanlığı hastanın yakınında yavaşça sallar. Hizmetçi Kız, kitaptan bir yaprak çevirir. İkisi birden ilahiye eşlik ederler. Aynı anda sahilde Balıkçı (95), ağır ağır doğrulur ve elinde tuttuğu küreği kullanarak toprağı kazmaya başlar. Mikail babasını izlemektedir. Mezar başında ise (96) Tamara, avucundaki çiçekleri yavaşça mezarın üzerine bırakır ve haç çıkartır. Sonra diz çökerek, çiçekleri usulca mezarın üzerine yayar. Aynı ilahiye eşlik etmektedir. İlahi alçalırken 94. Sahne'nin sözleri duyulur olur. Sonra sırasıyla diğer sahneler.

97. ADA-KİLİSE-RAHİP ODA — İÇ-GÜN

94. Sahne'den devamla. Akşamüzeri.

RAHİP: *(Korkuyla)* Ölüyor muyum, Ermiş?

ERMİŞ: Tanrı sizinle, efendim. Umudunuzu yitirmeyin.

RAHİP: *(Hizmetçi Kız'a)* Söyle bana, ölüyor muyum? Cevap ver şu, çaresize… Yoksa… Çoktan öldüm mü?

HİZMETÇİ KIZ: Böyle konuşmayın, efendim. Ölüm hâlâ uzak size…

Rahip ağlamaya başlar.

98. ADA-AŞÇI KADIN'IN MEZARI — DIŞ-GÜN

96. Sahne'den devamla. Gök iyice kararmış, bulutlanmıştır.

TAMARA: Seni kendi ellerimizle buraya yerleştirdik. Toprakla örttük bedenini, şimdi çiçeklerle süslüyorum onu. Varlığın değil yokluğun rehber olacak bundan böyle. Kim bilir, belki de daha kolay olacak ikimize. Tanrının sunduğu yolda

yokluğun giysisini giyerken cennetinin matemini tutacağım ben de.

Tamara mezara kapanır, hareketsiz kalır.

99. ADA-KİLİSE-RAHİP ODA — İÇ-GÜN

97. Sahne'den devamla. Ermiş, Rahip'in üzerine yavaşça örtü çeker.

RAHİP: Ne oluyor? Nedir o üstüme attığın? Toprak mı örtüyor yoksa beni de? Ses verin, bir ses!

ERMİŞ: Sadece örtü, efendim. İncecik, ipek bir örtü.

RAHİP: E ağır! Eziyor sanki… Ne kadar da ağır!

ERMİŞ: Hastasınız, efendim.

RAHİP: Korkuyorum Tanrım… Çok korkuyorum.

Ermiş buhurdanlığı sallamaya devam ederken, Hizmetçi Kız duaya başlar.

100. ADA: SAHİL — DIŞ-GÜN

Balıkçı toprağı kazmaya devam eder. Bir mezar kazıyor gibidir.

MİKAİL: Ne yapıyorsun, baba? Yapma artık… Bu kazdığın da ne?

BALIKÇI: Durma! Yardım et.

MİKAİL: Mezar kazıyorsun! Kim için? Bunu kimin için yapıyorsun, baba!

BALIKÇI: "Kalbiniz kararır, umudunuz ölürse sizden önce, geride kalan ona mezar kazsın ve bir vakit daha yaşasın. Çün-

kü beden hayatı bırakmaz yine de." *(Teknenin paçalarını işaret eder)* Hadi, getir onları!

Balıkçı Mikail'in uzattığı parçaları kutsarcasına haç çıkartır. Mikail babasının elinden alır küreği. Güçlü şekilde kazmaya başlar. Balıkçı tekne parçalarını, bir bedeni gömüyor gibi çukura bırakır. Güçsüz, mezarın başında diz çöker.

MİKAİL: Baba! Kalk, baba! Kalk!

Bir an bakışırlar Mikail'le. Sımsıkı sarılırlar, ilahi güçlü şekilde yükselir. Az sonra Fatma'nın teknesi kıyıya yanaşır. Fatma bir an Mikail ve Balıkçı'ya bakar. Mikail'le göz göze gelirler. Mikail babasını kıyıya yöneltir. Balıkçı isteksiz adımlarla yürür. Önce Fatma, arkasından Mikail binerler. Mikail babasına binmesi için elini uzatır. Balıkçı duraksar, döner, çan kulesine bakar. Çan sesi. Balıkçı elini uzatmaz.

BALIKÇI: O gömülen oğlum, benim teknemdir. Ama… Kazılan mezar babanın kalbi içindir. Unutma, oğlum… Bazen kalple beden ayrılır işte böyle. Unutma!

Balıkçı tekneyi kuvvetle göle doğru iter. Mikail şaşkınlıkla bakar.

BALIKÇI: Git Mikail, git! Bir daha da buraya gelme! Bizi bekle!

Fatma kadın kürekleri çekerken, Mikail hâlâ ayakta dikilmektedir. Balıkçı döner, ağır adımlarla kilise yoluna yönelir.

101. KIYI/ÇAYIR (GEÇMİŞ) — DIŞ-GÜN

Bahar Bayramı. Köyün Ermeni ve Müslüman gençleri bir araya toplanmış türkü söyler. Herkes neşelidir. Tamara ve birkaç genç kız

dans eder. Birkaç Müslüman genç kız da onları izler, el çırpar. Tamara'nın saçında ilk sahnede Mikail'e yolladığı kurdele vardır. Meyve ağaçları altında, çayırda yapılan bu eğlenceye dâhil olan az sayıdaki yaşlı ağacın altında yemek masasında, sohbet ederek gülüşür. Yaşlılardan biri diğerini dürter. Başıyla orta yerde oynamakta olan Tamara'yı gösterir. Beğenen bakışlarla bakarlar. Tamara oyununu tamamlayınca yerini Mikail'e bırakır. Mikail ortaya geçer, sonra Aram da katılır. Bu sırada dışarıdan bir genç koşarak gelir ve yeni tutuşan ateşi işaret eder. Ateşe koşarlar. Coşkuyla, itişip kakışarak üzerinden atlarlar. Bu sırada Müslüman yaşlılardan biri uzun hava tutturur. Aşçı Kadın masaya birkaç tabak koyar. Becerikli hareketlerle ekmeği böler, erkeklere dağıtır. Uzun havayı söyleyen yaşlı susunca kalabalıkta sitem dolu sesler. Aşçı Kadın masanın başında oturan Kirkor'a (Zangoç) doğru bakar. Edalı, göz kırpar.

AŞÇI KADIN: Yürü be Kirkor!

Kirkor türküye girer. Kalabalıktan Anuş ve Kiror'a övgüler. Türkü devam ederken tekrar ateşten atlayan gençler. Tamara düşecek gibi olunca Mikail atılır, tutar. Mikail çevik hareketlerle gençlerin ilgisini kendine toplar.

102. VAN KÖY SOKAKLARI (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Kirkor'un türküsü devam ederken köyün arka sokakları. Daracık sokaklarda ilerleyen Beyaz At. Rahip atın yularından tutmuş ağır adımlarla yürür. Şimdi bambaşka biri gibidir. Gururlu bir ifade. Tamara'ya hediye edeceği beyaz atı süslemiştir. At da uygun adımlarla Rahip'e eşlik eder. Rahip sokağın sonuna yürür, döner ve gözden kaybolur.

103. VAN ÇAYIR (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Ateş başı. Tüm kalabalık ateşin başında. Fakat şimdi yaşlılar ortadadır, gençler çevrelerini sarmış, onları izler. Önce genç Anuş ve Kirkor el ele ateşten atlar. Yaşlı bir adam kendinden beklenmeyecek çeviklikle karşıya sıçrar. Kalabalıkta gülüşmeler. Tamara yeniden atlamak için aralarına karışır. Atlayacakken birden durur. İleride bir şey dikkatini çekmiştir. Tamara'nın durduğunu gören kalabalık da o yöne döner. Uzaktan beyaz at ile birlikte Rahip. Kalabalıkta hayranlık nidaları. Heyecanlı konuşmalar.

-Rahip efendi kızına at almış!
-Şunun güzelliğine bak!
-Vay canına…
-Tamara'nın atı var.
-Rahip at almış!
-Vay be! Bir at ha!

Tamara sıyrılır, öne çıkar. Soluğu kesilmiştir. Sık sık Mikail'e bakar. Rahip uzak bir noktada aniden durur. Gururla kızına bakar. Atı okşar, sonra yularını bırakır. At bir süre kıpırtısız kalır. Rahip hafif bir şaplak indirince yürümeye başlar. Yarı yolda yine durur. Kalabalık heyecanla bu olağanüstü kavuşmaya tanık olmak ister. Tamara atın durduğunu görünce dayanamaz ve hızlı adımlarla ona yönelir. Yaklaşınca atın yularını tutar. At birden huysuzlaşır. Tamara şaşırır. Yaklaşmak ister. At şaha kalkar, kalabalığın dehşet dolu bağırışıyla kendini Tamara'dan kurtarır. Kaçarcasına uzaklaşır. Yavaşça yere düşen Tamara ne olduğunu anlamaya çalışır. At doğruca Mikail'e koşar. Ve sanki onu eskiden beri biliyormuşçasına yanında kalır. Mikail şaşırmıştır. Tamara'ya bakar. Tamara bir kahkaha koyuverir. Kalabalık da kahkahayı basar.

-At Mikail'in oldu!

-Kendi sahibini seçti!

-Şuna da bak! Yüz bile vermedi Rahip'in kızına.

-Yaşa Mikail! Erkek adamın atı olur!

Balıkçı kalabalığın arasından Rahip'e bakar. Rahip yerinden hiç kıpırdamaz. Yalnız başını önüne eğer. Kalabalıktan biri atı Mikail'in elinden alır, tekrar Tamara'ya getirir. Gülüşmeler sürer, yeni bir şarkı başlar.

104.VAN-GÖL/KIYI — DIŞ-GÜN

Eski bir tekne kıyıya yanaşır. Mikail teknenin içinde tek başınadır. Teknenin arkasında balkabakları. Mikail kıyıya iner. Tamara'nın munç peçesi şimdi bileğine sarılmıştır. Aralarında Fatma'nın da olduğu küçük kadın grubu kıyıdadır.

1.KADIN: *(imalı)* Baban nasıl, Mikail?

Mikail başıyla olumlar.

2.KADIN: Selam söyle. Çoktandır gördüğümüz yok.

3.KADIN: *(şakacı)* O da Rahip olacakmış, doğru mu?

Kadınların gülüşmeleri. Mikail başından gitmelerini ister gibi balkabağını birinin eline tutuşturur. Bu sırada Fatma'yı fark eder.

FATMA: Mikail göle dönmüş.

Mikail ters bakar. Fatma dayanamaz, sevecenlikle omzunu okşar. Onun koluna doladığı Tamara'ya ait peçeye dokunur. Mikail çeker kolunu.

FATMA: Hoca niye gelmediğini soruyor?

Mikail omuz silker.

FATMA: Rüyana kıymet ver. Seni o koruyacak.

Fatma önlük cebinden çıkarttığı muskayı Mikail'in avucuna koyar. Avucunu tekrar kapatır.

105. VAN KÖY YOLU/CAMİİ — DIŞ-GÜN

Ara sokaklarda oynayan çocuklar. Çocuklar bezden bir top peşinde koşturur. Fatma köyün iyice dışında, küçük taş binaya yönelir. Kapıyı örten perde kapıyı açar, avluya girer. Avlunun bir köşesinde yaşlı eşek bağlıdır. Görüntü açılınca buranın kısa minaresiyle, küçük camii olduğunu görürüz. İçeriden Kuran okuyan Hoca'nın sesi.

106. ADA/KİLİSE BAHÇE — DIŞ-GÜN

Tamara'nın bahçesi. Bahçenin bir kenarına üst üste yığılı, iri bal kabakları. Balıkçı bahçededir. Elinde çapa toprağı kabartır. Tamara elinde su dolu kovalar, önünde önlük, iş bilir adımlarla kat eder bahçeyi. Bakımsız, yorgun gözükür.

BALIKÇI: Olduğu gibi kabarttım, havalandırdım toprağı.

TAMARA: Az daha bekle, Balıkçı. Hemen getiriyorum.

Balıkçı duraksar. Bir an inceler Tamara'yı. Acır haline.

BALIKÇI: Babanız iyice çoğalttı işinizi hı?

TAMARA: *(umursamaz)* Alıştım sayılır.

Tamara az ileriden bir sepet alır. Döner. Sepetin içi gübre doludur.

BALIKÇI: Oturun biraz hadi.

TAMARA: Lüzum yok.

Tamara elindeki sepeti Balıkçı'nın yanına bırakır.

TAMARA: Gübre.

Balıkçı dinlenmek için oturur. Tamara devralır işi. Konuşurken bir yandan bahçeyi çapalar.

BALIKÇI: Nasıl, gün geçtikçe gücüne kavuşuyor Rahip efendi. İyileşiyor hı?

TAMARA: Eh...

Balıkçı işine döner. Tamara bir an onu izler.

TAMARA: Bu gün de gelmeyecek Mikail. İyice unuttu babasını?

Balıkçı bakar. Tamara'nın üzüntüsü dikkatinden kaçmamıştır.

BALIKÇI: Mikail'in annesi tam on yıl suskun kalmıştı.

Tamara dikkat kesilir.

BALIKÇI: Hem peçesini o kadar sıkı bağlardı ki… Nefesi bile duyulmazdı. *(bir an)* Sabır, değiştirir kaderi.

Balıkçı, Tamara'ya bakar. Elini hayali bir peçeyi yansılayarak ağzına kapatır. Tamara gülümser, sonra yavaşça, bir peçeyi açıyor gibi aşağı çeker Balıkçı'nın elini.

TAMARA: Bu gün çan sesi duydun mu hiç?

Balıkçı olumsuz anlamda başını sallar. Tamara küçük bir çığlık atar.

TAMARA: Aaa! Unuttu yine Zangoç!

Tamara telaş içinde kiliseye doğru koşturur. Balıkçı arkasından seslenir.

BALIKÇI: Boşuna gitme. Unutmuyor. Belli ki işini istemiyor artık. Tamara! Ta…

Balıkçı duyuramayacağını anlayınca susar. Ermiş'in kiliseden çıktığını görür. Ermiş yol için hazırlanmıştır.

BALIKÇI: Gidiyorsun ha? Hazırlığını da yapmışsın.

Ermiş onaylar.

BALIKÇI: Bekle. Senin tekne benim için de bir şeyler getirir belki.

Balıkçı ve Ermiş konuşarak sahil yoluna yönelir. Az sonra kiliseden gelen çan sesi.

107. ADA: ÇAN KULESİ — DIŞ-GÜN

Tamara çan kulesindedir. Onun gözünden kıyıya yanaşmış birkaç tekne. İnen ya da yeni binen köylüler. Sepetler, küfeler. Köylülerin bir kısmı kiliseye ayine gelmiş, bir kısmı adanın ihtiyaçlarını getirmiştir. Kalabalık kilise yolunu tutmuştur bile. Kadınlar, erkekler, çocuklar. Kadınlardan bazılarının elinde tavuklar, sebze demetleri. Tamara içlerinde Mikail'i görürüm umuduyla dikkate bakar. Birden adaya yönelmiş, açıklardaki Mikail'in teknesini fark eder. O kadar sevinir ki birkaç kez daha farkında olmadan çanın ipine asılır. Heyecanla kulenin merdivenlerine yönelir.

108. ADA-KİLİSE-RAHİP ODA — İÇ-GÜN

Rahip odasındadır. Çan sesindeki düzensizlik dikkatini çeker. Pencereden bahçeye bakar. Bir taraftan ayin için hazırlanır. Cübbesini giyer. Kuşağını takar. Kiliseye gelen kalabalık, küçük gruplar

halinde bahçeye girmeye başlamıştır. Rahip memnun, kalabalığı dikkatle gözler. İçeri çekilecekken birden duraksar. Tamara kiliseden ok gibi fırlar, kalabalığın tam tersi istikamette koşturarak bahçe kapısından çıkar. Gözden kaybolur. Rahip dehşetten donakalmış gibi ardından bakar.

109. ADA /TEPE — DIŞ-GÜN

Tamara koşarak tepeye tırmanır. Nefes nefesedir. Düşer, düşer düşmez yine kalkar. Kanayan dizine aldırış etmeden tırmanmaya devam eder.

110. KÖY/MEYDAN (GEÇMİŞ) — DIŞ-GECE

Gece. Köy meydanı düğün töreni için hazırlanmıştır. Etrafta pek çok lamba. El yapımı fenerler. Masaların üstünde çelenkler. Meydanın bir köşesinde kadınların, yaşlıların düğün yemeği hazırlıkları. Ateş üzerinde kuzu çevirirler. Büyük kazanlarda yemek kaynar. Kadınlı erkekli kalabalık, elbirliğiyle düğünü hazırlar. Tamara uzak noktada durmuş olan biteni izler.

111. ADA /TEPE — DIŞ-GÜN

Tamara hâlâ koşarak tepeye tırmanmaktadır. Nefes nefesedir. Kayalıklardan süratle geçerken etrafına bakar. Zangoç ileride Aşçı Kadın'ın mezarı başındadır. Tamara duraksamadan tepeye tırmanmaya devam eder.

112. AHIR (GEÇMİŞDEVAM) — İÇ-GECE

Gece. Beyaz at ahırdadır. Düğünden gelen müzik sesi.

113. KÖY/MEYDAN (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GECE

Düğün kalabalığı meydana toplanmıştır. Müzisyenler çalmaya başlar. Tar, Balaban, Garmon, Zurna. Tar'ı Mikail çalar. Coşkulu bir halk şarkısı birden başlar. Tamara gelin ve damadın meydana doğru geldiğini görünce heyecanlanır. Mikail olduğu yerden ona bakarak gülümser. Gelin Anuş (Aşçı Kadın), damat Kirkor (Zangoç)'dur.

114. ADA /TEPE — DIŞ-GÜN

Tamara tepeye tırmanmıştır. Az önceki teknelerin bir kısmı göle açılmış bir kısmı hâlâ kıyıdadır. Tamara, Mikail'in teknesinin yanaşmış olduğunu görünce sevinir. Onu görmek için dikkatle bakar. Aranır. Göremeyince ümidi sıkıntıya dönüşür. Fonda düğün müziği güçlenir. Tamara sanki işitiyor gibi kendini akıp duran bu müziğe ve rüzgâra bırakır.

115. VAN KÖY / MEYDAN (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GECE

Düğün müziği devam eder. Anuş ve Kirkor oyuna kalkar. Az sonra kalabalık yavaşça açılır, Yaşlı Kadın (Kirkor'un annesi) elinde munç peçesi ile Anuş'a yaklaşır. Herkes heyecanlanmıştır. Yaşlı Kadın (Kirkor'un annesi) peçeyi Anuş'un çenesine bağlar. Gururla gelinine bakar, bir an sonra alnından öper onu. Kalabalıkta kutlama nidaları. Kirkor'un omzunu yumruklayanlar. Düğün müziği yeniden yükselir. Yaşlı Kadın (Kirkor'un annesi) ağır hareketlerle oynamak için kollarını kaldırır, kalabalık da ona katılır. Hepsinde keyif ve coşkulu bir sevinç. Bir süre oyun devam eder. Müzik bir anda fadeout olur. Sahne bir müddet daha bu sessizlikte sürer.

Sonra ardı ardına şaklayan bir kırbacın ve Rahip'in sesi güçlenir. Gıcırdayarak açılan tahta kapının sesi.

RAHİP: *(SES)* Konuş! Konuş, kızım! Konuş! Anlat!

116. VAN AHIR (GEÇMİŞ DEVAM) — İÇ-GECE

Tamara yavaşça ahırın kapısını aralar. Gördüğü manzara karşısında dehşetle donakalır. Dizinin bağı çözülür. Tam düşecekken arkasından Mikail yetişir. Tutar, tekrar doğrulmasına yardımcı olur. İçeri bakar. Bir an. Dehşetle geri çekilir ve kusar. Kırbaç sesi devam etmektedir. Rahip beyaz atı kırbaçlar.

RAHİP: Konuştur onu ulu Tanrım! Konuştur!

Beyaz atın bir sağrısı korkunç kırbaç izleri ile doludur. Yer yer derisi soyulmuş kanar. Sağrısından kopmuş büyük deri parçası aşağı sarkar. Rahip kırbaçlamaya devam ederken beyaz at kıpırtısızca bekler ve ağlar. Tamara bütün gücü tükenmiş gibi olduğu yere yığılır. Mikail bir hamlede kucaklar Tamara'yı. Yeniden başlayan düğün müziği yükselir. Ahırın kapısı kendiliğinden kapanır. Rahip atı kırbaçlamaya devam etmektedir.

117. VAN KÖY YOLU/CAMİİ (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GECE

Mikail kucağında Tamara olduğu halde kimseye görünmemeye çalışarak karanlık sokakta koşturur. İkisinin de çok korktuğu bellidir. Camii'nin sokağına girer. Perde kapı, ardında yanan lambaların etkisiyle ışıklı bir geçit gibidir. Perdenin üzerinde ışıkla birlikte daha da belirginleşmiş Arapça Besmele yazısı. Mikail perdenin altından geçer, avluya girer. Gözden kaybolur.

118. VAN AVLU / ODA (GEÇMİŞ DEVAM) — İÇ-GECE

Oda karanlıktır. Bir el lambayı yakar. Fatma'nın eli. Tamara bir yer minderine uzanmıştır. Gözlerini belirsiz bir noktaya dikmiş, kaskatı, öylece yatar. Fatma lambanın alevini yükseltir.

FATMA: Hoca geliyor.

Mikail adım seslerini duyunca toparlanır, Hoca oda kapısında görülür. Mikail hemen ayağa kalkar. Saygıyla bekler. Hoca kaygılı gözlerle bir an Tamara'ya bakar. Bakışını Fatma'ya çevirir. Fatma, hocanın isteğini bakışından anlamış gibi çıkar. Tamara ağır ağır doğrulur. Hocayı görür. Mikail'e bakar. Hemen hemen kendine gelmiş gibidir. Sokaktan geçen düğün alayının sesi duyulmaya başlar. Tamara bir anda nöbetle sarsılır. Mikail hayretle, anlamak ister gibi bakar. Alayın patırtısı yükseldikçe nöbetin gücü de artar.

119. VAN KÖY / SOKAK (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GECE

Düğün alayı sokaktan geçer. Müzisyenler grubun en önünde neşeli şarkıya eşlik eder. Anuş ve Kirkor kalabalığın ortasındadır. Yaşlılar, gençler, çocuklar. Alayın yürüyüşüne paralel olarak nöbeti devam eden Tamara'nın görüntüsü. Nöbet düğün alayı, dar sokaktan tümüyle geçip, görünmez oluncaya dek eşzamanlı olarak sürer. Sonra bir anda bıçakla kesilmiş gibi biter.

120. ADA / TEPE — DIŞ-GÜN

Tamara kendini rüzgâra vermiştir. Gözleri kapalıdır. Gölün genel görünümü. Karşıda tepeler. Gölün üstü şimdi kayıklarla doludur. Ayinden dönenler karşı kıyıya doğru yola çıkmıştır. Son kalan birkaç tekne de yolcularını alır ve uzaklaşır. Tamara'nın göz-

leri hâlâ kapalıdır. Gövdesini tepeden aşağı doğru iten rüzgâra tümüyle bırakmıştır. Ağır çekim. Tamara kendini tepeden aşağı bırakıverir. Düşer. Düşer. Düşer. Gözlerini açar. Tekrar gölü görür. Tekneler iyice azalmıştır. Göl yüzeyi kıpırtısız, berrak ve parıltılıdır şimdi. Mikail arkasından yaklaşır ve ani bir hamleyle tutar Tamara'yı. Kucaklaşırlar.

121. VAN ODA/CAMİİ (GEÇMİŞ DEVAM) — İÇ-GÜN

Sabaha karşı. Bir horozun ötüşü. Yağı iyice azalan lamba sönmek üzeredir. Tamara ve Mikail yer minderinin üzerinde diz dize, kıpırtısız ve hâlâ korku içinde oturmaktadır.

MİKAİL: Beni görmeyeceğine söz ver!

TAMARA: Yemin ederim!

MİKAİL: Bir daha yan yana gelmeyeceğimize söz ver!

TAMARA: Yemin ederim.

MİKAİL: Adımı kalbinden sileceğine söz ver!

TAMARA: Yemin ederim!

Mikail dayanamaz, ağlayarak sarılır Tamara'ya.

TAMARA: O güne dek adımı kalbinden sileceğine söz ver!

MİKAİL: Yemin ederim!

TAMARA: Asla görmeyeceğine…

Lamba kendiliğinden sönüverir. Gün ağarmıştır. Tamara ve Mikail bir an hareketsiz kalır. Çok uzaktan, arka sokakların birinden düğün eğlencesini sabaha kadar sürdürmüş küçük kalabalığın belli

belirsiz şamatası, zayıf bir tar sesi. Mikail bir an bu sese, zayıf melodiye kulak kabartır sonra aniden döner,

MİKAİL: Evlen benimle! *(bir an)* Hani istiyordun ya… Söylemiştin. Şimdi zamanı işte.

Tamara şaşırır. Mikail bir an yanıt bekler gibi duraksar. Tamara'nın ifadesinden anlamaya çalışır. Tamara ürkekçe gülümser. Mikail onun bir şey söylemesine fırsat vermeden iç odaya doğru olanca gücüyle seslenir.

MİKAİL: Fatma! Fatma!

Fatma eşikte belirir. Bakışından olan biteni anladığı bellidir.

122. VAN KIYI (GEÇMİŞ DEVAM) — DIŞ-GÜN

Parlak öğle güneşi göl yüzeyini ışıldatır. Mikail nakışlı tekneyi kıyıya çekmiştir. Tamara ile göle yakın bir noktada meyve ağaçlarının altında otururlar.

MİKAİL: Beni mi bekliyorsun sen?

TAMARA: *(güler)* Ne bekleyeceğim?

MİKAİL: Tekne yanaşırken gördüm. Taşın üstündeydin. Niye söylemiyorsun? Basbayağı bekliyorsun.

TAMARA: Bir çığlık atar. *(Önlüğüyle kapatır yüzünü)* Sus diyorum, sus!

MİKAİL: Dizlerin gözüküyor.

Mikail güler. Tamara bir an korkuyla eteğinin açılıp açılmadığına bakar.

TAMARA: Açıldığı falan yok eteğimin.

MİKAİL: Kalbin açıldı, o ne olacak?

TAMARA: *(alaycı)* Boş ver. Kalbin açılması kimin umurunda? Sevdiğin bile görmedim der, söyler söylemedim der. Bir açılır, bir kapanır kalp. Geçer gider sevgiler. Sen bak dizim açılmasın. Evlenmek zorunda kalırsın o zaman.

MİKAİL: Hay... Üstüme kalacak bu kız.

Gülüşürler.

TAMARA: Mikail?

MİKAİL: Ne var?

TAMARA: Sahi evlenir miydin bir rahibin kızıyla?

MİKAİL: Dedim ya, dizini görmeden olmaz.

TAMARA: Gösterse...

MİKAİL: Tokadı yer!

TAMARA: Aklını da çelemiyor insan. Taş gibi bir adam. Yok, senden koca olmaz.

MİKAİL: Koca mı arıyorsun sen?

TAMARA: Tabii ya! Evleneceğim artık. Seni seçmiştim. İstersin sandım. Beğenirsin beni, biliyorum. Arkadaştık, eş de oluruz. Hem ne kusurum var?

Mikail bir an hayranlıkla Tamara'yı süzer.

MİKAİL: *(ciddi)* Yanlış anlama sözlerimi, seni istemiyorum sanma. Eğer bir kusur olursa bendedir, Tamara.

TAMARA: *(hınzır)* Ya! Tüh, geçmiş olsun!

MİKAİL: *(irkilir)* Hay, anasının gözü! Cinler mi büyüttü seni be! Cübbeli bir mum olursun sanıyordum Rahip'in yanında. Sen kabak çiçeği gibi açıyorsun.

Mikail gitmek için kalkar. Tamara gülmeyi bırakır.

TAMARA: Mikail!

Mikail duraksar.

TAMARA: Ne şaka yaptım sana ne de alay ettim. Kabul edersen gezeceğim seninle. Bana açıkça söyle cevabını. Ya da eğer istemiyorsan... Hiçbir şey söyleme. Susar, kimseye söylemem konuştuklarımızı. Rüzgâr duydu, toprak duydu yalnız, öyle de kalır. Belki ben de başka bir yön veririm kendime.

MİKAİL: Sözle konuşulacak şeyler değil bunlar. Tamara tatlı kız! Gün gelir ben de isteğimi söylerim.

Tamara mahzun kalakalır. Mikail hızla sahile yönelir.

TAMARA: *(arkasından)* Hey baksana...

Mikail döner. Tamara eteğini dizine kadar sıyırmıştır.

MİKAİL: Lanet olsun kızlara!

Mikail hiç bakmadan koşturarak gider. Tamara yeniden gülmeye başlar.

TAMARA: *(arkasından)* Kokak... Dönüp geleceksin nasılsa… Nasılsa bir gün olacak bu iş, anladım ben.

Aniden durur ve hızla geri döner Mikail. Sarılır öper Tamara'yı. Öpüşürlerken çan sesi.

123. ADA/KİLİSE YOLU — DIŞ-GÜN

Tamara kiliseye doğru koşturur. Mutludur.

124. KİLİSE BAHÇE/KİLİSE — DIŞ-İÇ/GÜN

Tamara bahçeden koşarak geçer, kiliseye girer. Hizmetçi Kız girişte yerleri paspaslamaktadır. Cemaatten arta kalan genel bir dağınıklık. Sıralardan birinin üstünde unutulmuş bir çocuk şapkası. Diğerinde kadın şalı. Çamurlu ayak izleri. Tamara ayine yetişme ümidiyle içeri dalar. Cemaatin çoktan girmiş olduğunu görünce şaşırır. Hemen haç çıkartır. Hizmetçi Kız'ın dikkatle kendine bakmakta olduğunu görür. Bir anda Rahip'in kürsüde durduğunu fark eder. Hayretle,

TAMARA: Baba!

Rahip cübbesini ve kuşağını Zangoç'a vermektedir. Zangoç alır, çıkışa yönelir. Rahip kürsüden Kutsal Kitap'ı alır. Tamara'ya bakar. Memnuniyetle gülümser.

125. KİLİSE MUTFAK KAPISI — DIŞ-GECE

Masa kapının önündedir. Rahip oturur. Masadan uzakça bir noktada taburede Balıkçı oturmaktadır. Elinde iri bal kabağı, çakıyla onu oyar. Fener yapar. Masada küçük kabak fenerleri yanar. Tamara yemek doldurur, Balıkçı'ya götürür. Döner.

BALIKÇI: Yüzerken görün bir de bunları. Sönmeden öyle bir yanıyorlar ki…

TAMARA: *(babasına)* Ne hoş, değil mi? Yanarlarken de görmek istiyorum.

BALIKÇI: Bir de güzel yüzdürürüm. Bütün gece seyredersiniz.

BALIKÇI: *(Rahip'e)* İzninizle. *(kabağı işaretle)* Gidip birkaç tane daha alayım.

Balıkçı uzaklaşır. Tamara tabakları toplamaya başlar.

TAMARA: Zangoç'la konuştum. Artık ayrılmak istediğini söyledi adadan.

Rahip onaylar.

TAMARA: İyice yalnız kalacağız.

RAHİP: Yenileri gelecek, birkaç tane de hizmetli.

TAMARA: Ya… Demek hâlâ dönmüyoruz ha? *(bir an)* Balıkçı'nın da konuşacağı varmış sizinle!

Rahip irkilir. Hemen toparlanır. Tamara işine devam eder.

RAHİP: Bu gün Mikail'i gördüm.

Tamara şaşırır.

RAHİP: Kıyıda yürüdük. Rahatlamış, sevimli bir genç olmuş gibi göründü gözüme. Senden de saygıyla söz ediyor.

TAMARA: Demek beğendin onu?

Rahip sessiz kalır.

TAMARA: Bir kabalığı mı oldu yoksa? *(cevabı beklemez)* Hem de böyle mutlu bir günde? İyileşip ayağa kalkmışken? Bir şey söyledi mi peki?

Rahip olumsuz anlamda başını sallar. Tamara topladığı tabaklarla mutfak kapısına yönelir.

RAHİP: Tamara!

TAMARA: Efendim?

RAHİP: Kaldır başını.

Tamara hayretle babasına bakar.

RAHİP: Bak, yanıyor kabak fenerleri...

Tamara döner, bakar. Balıkçı sıra sıra dizdiği fenerleri yakmıştır.

TAMARA: *(Ağlamaktadır)* Görüyorum. Çok, çok güzeller.

RAHİP: Niye ağlıyorsun o zaman? İstediğin gibi olmadılar mı?

TAMARA: Oldular.

RAHİP: Seyret hadi. Güzelliklere bakmalı insanoğlu. Şükretmeyi unutmaz böylece. Elindekileri yitirmek istemez.

Tamara ağlamaya devam eder. Rahip cebinden çıkarttığı haçlı kolyeyi uzatır.

RAHİP: Al bakalım.

TAMARA: *(kolyeyi görünce tanır, irkilir)* Ama bu... Bu haçlı kolye!

RAHİP: Hep isterdin…

Tamara elindeki kolyeye dehşetle bakarak, kalakalır.

RAHİP: Utanılacak bir şey yaptın mı? Bir rahibin kızı olduğunu unutturacak?

TAMARA: Asla!

RAHİP: Geçmişte?

Sessizlik. Tamara başını eğer.

126. ADA/SAHİL — DIŞ-GECE

Tamara, rüya: *Mikail ve Tamara koşturarak sahile iner. Tamara'nın etekleri ıslak, ayakları çıplaktır. Mikail'in teknesi sahilde durur.*

TAMARA: Hey, bırak peşimi. Gelme, bak gelme! Hâlâ yaklaşıyor! Sana söylüyorum Mikail! *(Gülerek kaçar)* Gelme üstüme.

MİKAİL: Hadi cesaretin varsa suya kaç yine…

TAMARA: Suya mı? *(duraksar)* Karanlık artık.

Tamara ürkmüş sahile döner. Gölden uzaklaşır.

TAMARA: Üşüdüm…

MİKAİL: Otur, şöyle otur.

TAMARA: *(Şakacı)* Ceketini versene, Mikail.

MİKAİL: *(Duraksar)* Ben ne olacağım?

TAMARA: Erkeksin sen.

MİKAİL: Hay! Lanet olsun erkeklere! Kızlara! Soğuğa hem de sıcağa! *(ceketi verir)* İyi mi?

Tamara giyer. Bir taşın üstüne oturur. İyice büzülür. Mikail teknesinin yanına gitmiştir. Onunla ilgilenir.

TAMARA: Yeminimizi bozduk!

MİKAİL: Bozduk.

Sessizlik. Göl yüzeyinde tek tek belirmeye başlayan kabak fenerleri.

TAMARA: *(korkuyla haç çıkartır)* Bir cezası olur mu acaba?

Sessizlik. Mikail huzursuz olmuş gibi Tamara'ya bakar. Tamara eliyle gölü işaret eder. Mikail göle bakar. Yüzen fenerler çoğalmıştır.

MİKAİL: Gel hadi!

Mikail tekneyi göle iter. Tamara koşar adım gelir. Biner. Mikail küreklere asılır.

127. GÖL — DIŞ-GECE

Tamara, rüya devam: *Tamara ve Mikail teknededir. Mikail ağır ağır küreklere asılır. Göl yüzeyini kaplamış, süzülür gibi ilerleyen kabak fenerleri. Tamara elini suya uzatır. Birkaç fenere dokunur. Hızla iter onları. Mikail dalgın, karanlık suya bakar.*

128. GÖL — DIŞ-GECE

Tamara, rüya devam: *Göl yüzeyi karanlık, kıpırtısızdır şimdi. Yalnız gökyüzünde parlayan birkaç yıldızın ışıltılı yansıması. Mikail birden su yüzeyinde belirir. Derin nefes alır. Tekrar gözden kaybolur. Gölün derinlikleri. Karanlık sular. Mikail tekrar su yüzeyine çıkar. Çıkar çıkmaz çırpınmaya başlar. Bir taraftan bağırmaktadır. Mikail su yüzeyinde çok az kalabilir ve tekrar suya gömülür. Tamara tekneden onu görebilmek için suya sarkar. Bağırmaktadır fakat hiç ses çıkmaz. Sahne tümüyle sessizliğe gömülmüştür.*

129. TAMARA ODA — İÇ-GECE

Tamara yatakta gözlerini açar. Bir an sessizliği dinler. Hâlâ az önce gördüğü rüyanın etkisindedir. Hızla kalkar, ses çıkartmamaya çalışarak çıkar odadan.

129. ADA-TEPE — DIŞ-GECE

Tamara tepede durmuş gölü izler. Az önce bir kâbustan sıyrılmış gibi bitkindir. Fenerler bütün göle yayılmıştır. Rahip iyice yaklaşır Tamara'ya, üşümesini istemiyor gibi şalını omzuna çeker. Tamara babasını görünce irkilir.

130. VAN: ADA: GÖL — DIŞ-GECE

Mikail'in rüyası: *Mikail kıyıda durmuş, göle bakmaktadır.*

MİKAİL (DIŞ SES): Alacak, seni alacak. Karanlık sular seni boğacak… Baba! Yardım et, baba! Uzak tut benden. Tamara! Ah! Tamara! Lanet olsun! Lanet... Uyumamak lazım. Uyuma, Mikail! Peşini bırakmayacak. Uyumamak lazım... Uyuma! Uyuma Mikail... Sabahı bekle! Bekle. Uyuma! Tamara'yı bekle…

Rüzgârın sesi. Çan çok derinden, belli belirsiz duyulur. Az sonra bir tekne hızla yanaşır sahile. Ermiş teknenin burnunda ayaktadır.

ERMİŞ: Mikail!

Mikail irkilir.

ERMİŞ: Gel hadi.

MİKAİL: Sen de kimsin?

ERMİŞ: Seni almak için geldim. Hadi.

MİKAİL: Gidiyor muyum?

ERMİŞ: *(Mikail'e binmesi için elini uzatır)* Hadi.

MİKAİL: *(duraksar)* Korkarım ben. Gece olunca daha da korkarım. *(çaresiz)* Yine de gitmek istiyorum.

ERMİŞ: Korkmayacaksın bu sefer. Fenerleri takip edeceğiz.

MİKAİL: Tamara?

ERMİŞ: Gelmeyecek, babası salmayacak. Kurtar kendini.

Mikail duraksar, elini uzatmışken geri çeker. Ermiş gelmeyeceğini anlar. Tekne ağır ağır uzaklaşmaya başlar. Bir sis bulutu ardında tümüyle yiterken:

ERMİŞ: Tanrı yardımcın olsun, Mikail.

130. VAN: ADA: GÖL — DIŞ-GECE

Mikail aniden gözlerini açar. Nerede olduğunu anlamak için bakınır. Uzakta, Adanın çevresini aydınlatan kabak fenerleri kıyıya kadar yaklaşmıştır şimdi.

Mikail ani bir kararla teknelerden birini göle iter. İçine atlar, hızla küreklere asılmaya başlar. İyice açılınca sürüklenerek yakınına kadar gelen feneri sudan içeri alır. Fenerin canlı ışığı kuvvetlidir. Tekne adaya doğru yol alır.

131. ADA/TEPE — DIŞ-GECE

129. Sahne'den devamla: Tamara ve Rahip tepede gölü seyrederler. Göl yüzeyini aydınlatan fenerin ışığı azalmış, yananlar da iyice cansızlaşmıştır. Rüzgârın sesi. Gölün ve tepelerin genel görünümü. Rahip daha iyi görmek isteğiyle aşağılara doğru bakar. Uçurum. Dik kayalar. Tamara huzursuz olmuş gibi hareketlenir.

RAHİP: Işıklar nasıl da göz alıcı, değil mi?

Tamara uysallıkla onaylar. Üşümüş gibi şalına iyice sarılır. Haçlı kolye boynundadır şimdi.

RAHİP: İsteseler aldatıcı ışıltılarıyla yön verebilirler hayatımıza. Fakat ulu tanrım! Boğulmak ne kötü…

İrkilir Tamara. Boynundaki kolyeyi tutar. Göle kaçamak bir bakış atar.

TAMARA: Geç oldu. Dönelim mi?

Rahip kıpırdamaz. Tamara birkaç adım ilerler.

TAMARA: Baba?

Rahip eliyle gitmesine müsaade eder gibi bir işaret yapar. Tamara tedirgin yoluna devam eder. Son bir bakışla göle bakar. Tek tük yanan fenerler de sönmüştür, yalnız Mikail'in teknesini aydınlatan fener hâlâ kuvvetle yanmaya devam etmektedir. Tekne adaya doğru yaklaşır. Mikail ayaktadır. Tamara babasının gördüğünü anlar. Yürümeye devam eder.

132. ADA-TEPE — DIŞ-GECE

Tamara babasından uzaklaştığına kanaat getirince tepeden koşarak inmeye başlar. Karanlık yüzünden sık sık tökezler. Bir an etrafını kolaçan etmek için duraksar. Ardından koşturan babasının ayak seslerini duyunca yeniden hızlanır.

RAHİP: Tamara! Dur… Gitme! Gitme, Tamara!

Tamara yokuş aşağı koşmaya devam eder. Az sonra ayağı takılır, tepeden aşağı kayalar onu durduruncaya kadar yuvarlanır. Karanlıkta arkasındaki adım sesleri iyice yaklaşmış, güçlenmiştir.

133. ADA-TEPE — DIŞ-GECE

Rahip teknenin kıyıya yanaşmasına fırsat vermeden ulaşmak için koşar. Bir an nefesi kesilmiş gibi durur. Onun bakışından kıyıya iyice yanaşmış olan Mikail'in teknesi. Fenerin ışığı zayıflamıştır.

134. ADA-TEPE — DIŞ-GECE

Tamara bulunduğu yerde iyice kenara yaklaşır. Dik, yüksek kayalar aşağıdaki göle doğru uzanmaktadır. Tamara ani bir kararla üstündeki şalı sıyırır, ayakkabılarını çıkartır. İyice ucuna geldiği kayadan son kez göle ve tekneye doğru bakar. Olanca gücüyle boşluğa doğru bağırır.

TAMARA: Mikail!

Boşlukta yankılanan ses yükselerek yansır.

135. GÖL — DIŞ-GECE

Yankılanan ses devam ederken Mikail tepeye doğru bakar. Tamara'nın ve Rahip'in silüetlerini görür.

RAHİP: Ah! Tamara!

Rahip kendini boşluğa bırakır. Mikail dengesini kaybeder, külçe gibi suya düşer. Düşer düşmez biri ayağından hızla çekmişçesine derinlere batar. Göl yüzeyi onu yutmuş gibi kıpırtısızdır şimdi. Uzaklaşan teknenin burnunda hâlâ cılızca yanan fener boş tekneye yol gösterir gibidir.

136. ADA-TEPE — İÇ-GÜN

Güneş ağaçlarla çevrelenmiş tepeyi aydınlatır. Tamara gece düştüğü yerde gözlerini açar, bir an etrafına bakar, sonra hemen hatırlamış gibi toparlanır, ayağa kalkar. Onun bakışından göl ve aşağıda uzanan sahil. Hizmetçi Kız ve Balıkçı sahildedir. Aranarak, kaygılı, sahil boyunca yürürler. Balıkçı'nın arabası kıyıda durmaktadır. Tamara bakışını açıklara çevirir. Ermiş'in teknesi kıyıdan henüz ayrılmıştır. Mikail teknenin burnunda oturur, bir battaniyeye sarınmıştır. Ermiş, Van kıyısına doğru kürekleri çeker.

137. VAN KÖY — DIŞ-GÜN

Genel plan köy. Sokaklar tümüyle boştur. Evlerin kapıları, pencereleri kapatılmıştır. Issızlık. Birden bir evin kapısı çarparak, ardına dek açılır. Çocuk yalınayak bağırarak koşmaya başlar. Koşarken bir sokaktan diğerine girer.

ÇOCUK: Çan sustu! Çan sustu! Çanlar sustu!

133. VAN KIYI/SAHİL — DIŞ-GÜN

Balıkçı teknelerinin tümü sahildedir. Köylüler gruplar halinde, teker teker kıyıya iner, teknelere binerler. Hepsi de matem giysilerini giymiştir. Bazı tekneler çoktan göle açılmıştır. Yaşlı Kadın'ın bulunduğu tekne kıyıdan ayrılırken bir ağıt başlar. Geride yalnız Mikail'in eski teknesi kalmıştır. Mikail uzak bir noktada, tepede durmuş, gidenlerin ardından bakar.

134. ADA: KİLİSE: RAHİP ODA — DIŞ-GÜN

Rahip yatağındadır. Ölmüştür. Ermiş üzerini örter ölünün. Balıkçı saygılı bir sessizlikle bekler. Hafif bir rüzgâr odanın perdesini ha-

valandırır. Tütsülerden yavaş yavaş cılız bir duman tüter. Balıkçı oyalanmak için bakışlarıyla dumanı takip eder. Şimdi heybetini kaybetmiş gibi karyolanın başucunda asılı tasvire bakar. Dikkatle detaylarını inceler. Ermiş odanın köşesinde oynayıp duran tavşanı gözler. Kimse kıpırdamaz. Ölü nöbeti devam eder. Uzun ve alabildiğine hareketsiz bir sahne. Bir an Ermiş'in gözü aralanan perdeden bahçeye kayar. Hafifçe irkilir. Yeni Zangoç üstünde çuhadan, kapşonlu bir cübbe, elinde içinde eşyalarının bulunduğu çuval ile bahçeye girer. Yeni Zangoç başlığını sıyırır. Tuhaf görünüşlü bir adamdır. Ermiş, Balıkçı'ya bakar. O da göz ucuyla yeni gelene bakmaktadır.

BALIKÇI: Tanrı günahlarını affetsin.

ERMİŞ: Âmin.

Yeni Zangoç pencerenin altından geçer, görünmez olur. Sessizlik. Odaya giren bir arı vızıltıyla gezip durur.

ERMİŞ: Bir an önce gömülmeli.

BALIKÇI: Öyle. Gömülmeli.

Sessizlik. İkisi de kıpırdamaz. Tavşan aralık duran oda kapısından çıkar gider. Sessizlik.

135. ADA KİLİSE BAHÇE — DIŞ-GÜN

Genel plan. Zangoç kilise kapısının önünde ne yapacağını bilmeden beklemektedir. Çan kulesine bakar, bahçeyi inceler. Ahırın hâlâ çarpıp duran kapısına gözü ilişir. Küçük keçi ahır kapısının önündedir. Bir müddet onu izler. Kilise kapısından içeri doğru uzatır kafasını. Görmeye çabalar. Rüzgârla sallanan çandan hafif bir ses çıkar. Yeni Zangoç'un dikkati o tarafa yönelir. Hizmetçi Kız kilise kapısından çıkar, Yeni Zangoç'a yönelir. Yeni Zangoç'un gö-

rüntüsünü hiç yadırgamamıştır. Parmak ucunda yükselir, Yeni Zangoç'un kulağına bir şeyler söyler. Yeni Zangoç'un dikkati hâlâ salınıp duran çandadır. Hayranlıkla gözlerini ondan alamaz. Alıkça, kendi kendine gülümser.

YENİ ZANGOÇ: Ben gömerim. Ölü de olsa rahip rahiptir. Nereye gömülecek?

Yeni Zangoç dikkatini ilk kez Hizmetçi Kız'a yöneltir. Onun şimdi siyah başörtüsü ile sarmalanmış ifadesiz, donuk yüzü hoşuna gitmiş gibi gülümser.

YENİ ZANGOÇ: Beni kutsasın diye gelmiştim. İşe bak. Şimdi ben onu kutsayacağım. Ne kader ama!

136. GÖL/SAHİL — DIŞ-GÜN

Matem tekneleri yolculuklarına devam eder. Garmon ile söylenen ağıt sürer. Kadınların göle yansıyan gölgelerinde hepsinin ağzı munç peçesi ile kapalıdır.

137. VAN KÖY SOKAK (GEÇMİŞ) — DIŞ-GÜN

Akşamdan kalma düğün alayı hâlâ sokaktadır. Sabaha kadar eğlenmiş kalabalıkta yorgunluk hâkimdir Fakat neşeleri yerindedir. İçlerinden biri sarhoş olmuştur, yalpalayıp durur. Şarkı söyleyerek yürüyen kalabalığa yetişmek isterken sık sık tökezler. Bu hali diğerlerini daha da eğlendirir. Kirkor'un üstü başı iyice dağılmıştır. Anuş'a yaslanarak güçlükle adım atar. Tarı şimdi bir kadın çalmaktadır. Şarkı söyleyerek sokakta ilerlemeye devam ederler. Sarhoş bir kez daha tökezler, toparlanamayıp yere yuvarlanır. Elindeki içki şişesi fırlar. Kalabalıktan biri düşen şişeyi kapar. Diğerleri de ondan

almak isteyince başkasına fırlatır. Kalabalık neşeli bağırışlarla koşturarak köşeyi döner, şişeyi kaptıracağını anlayan Anuş önündeki kadına atar, kadın şişeyi tutmak için hamle yapacağı yerde aniden donmuş gibi kalakalır. Şişe düşer kırılır. Ne olduğunu anlamak isteyen kalabalık duraksar, açılır. Hocanın evinden az önce el ele, neşeyle çıkmış olan Tamara ve Mikail kapıda kalabalığı görünce donakalmıştır. Hallerinden geceyi birlikte geçirdikleri bellidir. Ne yapacağını bilemiyor gibi kimse kıpırdamaz, ses kesilmiştir. Derinden çan sesi. Sanki herkes korkuyla ürperir. Kapıda durmuş kalabalığa bakan Fatma bir an Anuş'la göz göze gelir. Anuş'un munç peçesi hâlâ boynundadır. Fatma'nın gözü bir an peçeye takılır. Sonra ağır hareketlerle, sakince kendi başörtüsünün ucu ile kendi ağzını kapatır. Kalabalıkta bulunan kadınlardan biri daha aynı şeyi yapar. Az sonra hepsi de munç peçelerini bağlamıştır. Görüntü yükselir. Ara sokaklara dağılmış, evlerine dönen kalabalıktan bazıları. Tamara ve Mikail hâlâ oldukları yerdedirler. Kıpırtısızca beklerler. Tüm sesler birden kesilmiştir. Dış ses: ağıt.

138. GÖL/SAHİL — DIŞ-GÜN

Uzakta Ada gözükür. Ağıt biter. Adanın gözükmesiyle teknedekiler ayağa kalkmıştır. Rüzgârda uçuşan siyah başörtüleri, siyah şallar. Kimi göle savrulan siyah kurdeleler. Birden yükselen ayin müziği. Tekneler adaya yaklaştıkça tek tek görüntüden çıkar. Tek tek yok olurlar. Son tekne de yok olana dek sürer bu. Geriye yalnız ışıltılı öğle güneşi altında parıldayan göl ve küçük parlak dalgalar kalır.

139. ADA/SAHİL — DIŞ-GÜN

Üzüm zamanı. Tamara üzerinde rahibe giysileri ile sahildedir. Yorgun ve neredeyse yaşlanmış gözükür. Elinde boş bir kova, önün-

de iş önlüğü vardır. Bir müddet karşı kıyıya doğru bakar. Adımlar sahili, sonra göle yakın bir taşın üstüne oturur. Çalı demetinin ardından Fatma çıkar. Elinde ağzı mantarlı, içinde pusula olan iki küçük şişe vardır.

FATMA: İşte buralardadır demiştim, Tamara Hanım. Bak, buluverdim işte.

TAMARA: *(İlgisiz)* Sahi… Demek oraya saklanmışlar. Ben görememiştim.

FATMA: Herhalde saklanmış olacaklar. Yoksa çoktan eline geçmesi gerekirdi. Hem öncekini de buldum. *(bir an)* Bunları hiç aramıyor musun Allah aşkına?

TAMARA: Bilmem? Karşıma çıkarlarsa mutlaka alıp okuyorum ama. İhmal etmiyorum.

FATMA: Söyledim, bir süpürge çöpü bile kıyıdan suya düşse doğruca buraya gelir. Allahın işi.

Tamara'nın kendisiyle ilgilenmediğini fark eder. Şişelerden birini merakla açar, çıkarttığı pusulayı okur.

FATMA: *(pusulayı kastederek)* İşte Mıgırdic'in düğünü! Haber vermek için yazılmış. Ah! Gelin ne de çok istemişti katılmanı, hem de örtüler içinde kiliseye gelmeyi. Bırakmadın, yine bırakmadın gençler sevinsinler.

TAMARA: Düğünler kilisede yapılmıyor. Zaten rahip de yok. Kiliseyi ölümler için hâlâ kullanabilirler ama. Bunu biliyorsun sen.

FATMA: Öyle biliyorum… *(bir an)* Belki zamanla değişir fikrin…

Fatma haline acıyor gibi doğallıkla elini alır Tamara'nın, bir yandan avucunu incelerken bir yandan konuşur.

FATMA: Bu yıl üzüm hiç olmadı. Daha dalda kavrulup gitti zavallılar. Sonra şu Mıgırdiç'in karısı evleneli dört ay olmadan doğurdu. Niye erken doğurduğu malum. Gebeymiş zaten. Ama çocuk… Bir görmeliydin. Neredeyse bir buzağı. Hem benziyor hem de o kadar iri. Anacığı ne çekti doğururken… Bir de Mikail meselesi var tabii. Diyorlar ki bir keçiyle evlenmiş. Artık hiç inmiyormuş dağdan. Keçi de cinmiş. Doğrusu, Mikail ötekilere karışmış… Yalan tabii. Zavallı çocuk galiba yine hasta…

Fatma birden dikkat kesilir.

FATMA: A!

Tamara elini çeker, ayağa kalkar.

FATMA: Hayat çizgisi inceliyor. Bu iyi. Çok iyi. Galiba yakında gülecek gözleriniz. Hem gitgide birbirine benziyor çizgiler.

TAMARA: Ben de hissediyorum. Sanki ismim yavaş yavaş siliniyor. Yavaş yavaş unutuyor kader beni.

Fatma teknesine yönelir. Biner. Çan sesi.

FATMA: Şu çanın… Kendi kendine çaldığı doğru mu?

Tamara kilise yoluna yönelir. Ağır ağır tırmanırken.

TAMARA: Çanları rüzgâr çalıyor. Ama ışıkların yandığı yalan. Rahip de öte taraftan dönmedi hâlâ. Fakat bazen Anuş'un mezarından ince bir bebek ağlaması duyuyorum. Bilmiyorum, belki de bana öyle geliyor. Hiç ölüler yaşar mı?

Fatma yavaş yavaş kürekleri çeker, açılır. Tamara kiliseye doğru uzaklaşır, dinlemez artık. Konuşmasını kesintisizce kendi kendine sürdürür.

TAMARA: …asıl dönmek isteyen o belki de. Anuş, zavallı Anuş. Severdi yaşamayı, vazgeçmiyor hâlâ. Fakat vazgeçmeli bu huyundan. Kim sevmez ki hayatı…

Tamara uzaklaştıkça ağır ağır yok olur, görüntüden silinir. Boş yol tepeye doğru uzayıp gider.

138. VAN KIYI/TEPE — DIŞ-GÜN

Mikail göle yakın yüksek bir tepededir. Ayaklarının altında göl. Uzakta ada. Sözleri arka plana duyulurken, öylece suyun derinliklerine bakar.

MİKAİL (SES): Kim sevmez ki hayatı? Yine de istesen, çağırsan beni, Tamara, sana geleceğim. Hâlbuki istemiyorsun sen. İzin vermiyorsun. Neyi bekliyorsun, Tamara? Kötü bir kaderin bekçisi oldun, önüne geçtin felaketimin. İzin ver, sana geleyim. Çünkü felaket bu! İsmini gökler vermiş sana, silemezsin! Çoktan razıyım ben de bu kadere. Kalmadı korkum, bağlı da değilim hayata. İzin ver hiç değilse yanına geleyim, izin ver öleceğim gibi öleyim. Senden dileğim bu. Artık tek dileğim. Ne olur, merhametli ol, Tamara. Ne olur, merhametli ol.

Mikail kıpırtısız bekler.

139. GÖL/JENERİK — DIŞ-GÜN

Mikail Ada'ya doğru yüzmektedir. Jenerik akmaya başlar. Mikail yüzer, yüzer, yüzer… Gücü tükenmiş gibi bırakır kendini. Göl sularına karışır, görünmez olur az sonra.

Görüntü açılır; göle bakan yüksek bir tepenin üzerinde toplanmış gölü izleyen köylüler. Bazı kadınların yüzünde munç peçesi. Jenerik biter.

140. VAN-KÖY/ARA SOKAKLAR GENEL — DIŞ-GÜN

Yoğun bir sessizlik. Sokakların doğal kalabalığı: oynayan çocuklar, iş yapan kadınlar, birkaç satıcı, köşede öylece bekleşenler. Rahip sokaklardan birine dalar, can havliyle koşturmaktadır. Çıldırmış gibidir.

RAHİP: Konuşun! Konuşun! Niye sustunuz ha! Niye sustunuz…

Rahip kapı önünde oturan kadınlara yönelir.

RAHİP: Kim susturdu sizi! Kim… Niye konuşmuyorsunuz! Niye anlatmıyorsunuz!

Rahip çıldırmış gibi bir kapıyı yumruklar. Kapıya çıkan kadın Rahip'i görür görmez munç peçesini kapatır.

RAHİP: Ne oldu, söyle! Benden ne gizliyorsunuz! Susma… Susma!

Kadın korkuyla çocuğunu kucaklar, içeri girer. Rahip çaresiz köşedeki kadın kalabalığına yönelir. Kadınlar hemen peçelerini kapatıp dağılırlar. Rahip dizlerinin üstüne çöker, bitiktir. Kaldırımda oturan çok yaşlı kör kadın ve torununu fark eder. Ümitsizce onlardan tarafa bakar. Kesif bir sessizlik.

KÖR KADIN: Konuşmuyorlarsa…

Rahip dikkat kesilir.

KÖR KADIN: Ya bildikleri bir şey yoktur.

Kör Kadın torununu iyice yanına çeker.

KÖR KADIN: Ya da… Bildikleri bir şey vardır, Rahip Efendi. Buraların âdeti başka olur.

Rahip çaresizlikle bakar. Ayağa kalkar, sokağın sonuna doğru yürür. Görüntüden çıkar.

TORUN: Bildikleri neymiş ki?

KARANLIK. DIŞ SES: KÖR KADIN.

KÖR KADIN: Sen Tamara ile Mikail'in aşkını bilmiyor musun?

TORUN: Yok.Kimmiş ki onlar?

KÖR KADIN: Anlatayım hele.

TORUN: *(heyecanlı)* Hele anlat.

SON